

Orman ve Av

Yıl: 2012 / Mart - Nisan / Sayı:2

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR.

Yıl: 2012 | Mart - Nisan | Sayı: 2 | Cilt: 89 |
ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ
GENEL BAŞKAN
Fevzi KALELİ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Nihat ÖZ

EDİTÖR
Doç. Dr. SEZGİN ÖZDEN
ozden@karatekin.edu.tr

YAYIN KURULU
Prof. Dr. İsmet DAŞDEMİR
Doç. Dr. Oktay YILDIZ
Yrd. Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ
Yrd. Doç. Dr. Nimet VELİOĞLU
Dr. Metin KARADAĞ
Dr. Ufuk COŞGUN
Hüseyin AYTAÇ
Erdal ÖZÜDOĞRU
İlhan TAŞ
Hülya KILIÇ
Yasemen BİLGİLİ
Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:
TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TUNA CAD. NO: 5 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS
0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

ormancilarder@ttmail.com
bilgi@ormancilardernegi.org

BASKI
DÖNMEZ OFSET

GRAFİK TASARIM
Güngör GENÇ

KAPAK FOTOĞRAFLARI
Oğuz KURDOĞLU

Değerli TOD Üyeleri; bildiğiniz gibi Derneğimiz Nisan ayının başında bir Genel Kurul toplantısı gerçekleştirmiş ve bu toplantı sonunda yeni bir Yönetim Kurulu oluşmuştur. Yeni Genel Başkanımız Sayın Fevzi KALELİ büyük bir kadirşinaslık örneği göstererek; kendilerine rakip grubun adayı olmama rağmen önceki dönemde sürdürdüğüm Editörlük görevime devam etmemi talep etmişlerdir. II. Başkan Sayın Hüsrev ÖZKARA ve Basın-Yayın ve İletişimden sorumlu Yönetim Kurulu üyesi Sayın Nihat ÖZ ile yaptığımız değerlendirmeler sonucunda ilkelerde anlaşmaya varılmış ve güçlendirilmiş yeni bir Yayın Kurulu oluşturulmuştur. Dört yıldır birlikte çalıştığımız Dr. Murat ALAN ve Yayın Kurulu üyelerinden Dr. M. Ali BAŞARAN ve Sayın Serkan AYKUT'a dergimize verdikleri önemli destekler için şükranlarımı sunuyorum. Yeni Yayın Kurulunda tekrar görev alan Prof. Dr. İsmet DAŞDEMİR, Doç. Dr. Oktay YILDIZ ve Yrd. Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ'e de süregelen destekleri ve gelecekteki önemli katkıları için teşekkürlerimi sunuyorum. Aramıza yeni katılan Yayın Kurulu üyelerimiz; Yrd. Doç. Dr. Nimet VELİOĞLU, Dr. Metin KARADAĞ, Dr. Ufuk COŞGUN, Sayın Hüseyin AYTAÇ, Sayın Erdal ÖZÜDOĞRU, Sayın İlhan TAŞ, Sayın Hülya KILIÇ ve Sayın Yasemen BİLGİLİ'ye aramıza hoş geldiniz diyor, yeni görevlerinde başarılar diliyorum. Destekleri ve katkıları Orman ve Av'ın daha ileriye gitmesinde önemli bir paya sahip olacaktır.

Siz Saygıdeğer üyelerimizde bu dönemde de Dergimize verdiğiniz desteği sürdürmenizi bekliyoruz. Bulunduğunuz bölgeden meslek ve meslektaşlarımıza ilişkin haber, yazı ve makale gibi katkılar göndermenizi arzuluyoruz.

Bu sayıda Sayın Ahmet DEMİRTAŞ tarafından hazırlanan, Gazi Yerleşkesinde yaşananları daha iyi anlayabileceğimiz önemli bir yazı var. Ayrıca Sayın Yücel ÇAĞLAR 2B Yasası olarak bilinen "Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun"a ilişkin kaygılarını ve görüşlerini paylaşıyor bu sayıda bizlerle. Bunların yanında yine oldubittiye getirilerek gündeme getirilen "Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik" ile ilgili eleştirel değerlendirmeyi Prof. Dr. Yalçın KUVAN kaleme aldı.

Sürekli yazarlarımızdan Yrd. Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ, H. Cemal GÜLTEKİN ve Yrd. Doç. Dr. N. Kaan ÖZKAZANÇ ilgi çekici yazılarıyla dergimizde yerlerini aldılar. Dergiye destek veren herkese şükranlarımı sunuyor, yeni dönemin Derneğimizi daha ileriye götürmesini diliyorum.

İçindekiler

Editörden	1
Başyazı	2
Genel Kuruldan Haberler	3
Karahasan Köyü Ağaç Dikme Etkinliği	6
TOD Stratejik Plan Toplantısı	6
AOÇ ile Gazi Yerleşkesi'nin Kesişen Yazgısı-Ahmet DEMİRTAŞ	7
Bir Anayasaya Aykırılık Daha Yasalaştı ve AKP de Muradına Erdi! Yücel ÇAĞLAR	15
Korunan Alan Planlama Süreci ve "Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik" ile İlgili Eleştirel Bir Değerlendirme Prof. Dr. Yalçın KUVAN	19
Su Üretimi ve Kalitesi Açısından Orman ve Meraların Önemi Alper BABALIK, Nilüfer YAZICI	26
Orman Hukukunda Geven Bitkisi Alettin KENDİR	29
Doğa ve Kültür Yrd. Doç. Dr. Cihan Erdönmez	31
Küre Dağları Milli Parkı Türkiye'nin İlk PAN Parkı Oldu!-Yıldırım LİSE	35
Bize Özgü Bir Ağaç Andız Hazin Cemal GÜLTEKİN	40
Kızıl Sırtlı Örümcekuşu Yrd. Doç. Dr. N. Kaan ÖZKAZANÇ	44
Duyurular	48
Yitirdiklerimiz	49

Başyazı

Ülkemizin en eski demokratik kitle örgütlerinden birisi olan Türkiye Ormancılar Derneği'nin 54. Olağan Genel Kurulu 07 Nisan 2012 Cumartesi günü, Ankara DSİ toplantı salonunda yapıldı. İki listenin yarıştığı seçimde, Fevzi KALELİ ve arkadaşlarının yer aldığı liste, takım halinde kazandı. Diğer listede yer alan arkadaşlarımızı da hem centilmence bir yarışa sahne olması hem de yoğun katılımın sağlanmasındaki katkılarından dolayı kutlarız.

Üyelerimizin seçime büyük ilgi göstermesini; iktidarın ve çıkar çevrelerinin ormanlarımız üzerindeki yanlış hesaplarına, anlamlı bir tepki olması nedeniyle tarihe not düşüyor, aynı zamanda da bizlere önemli görevler yüklediğini düşünüyoruz.

Yasal kılıflar oluşturmak suretiyle, millet ormancılığı adı altında ormanlarımızın tahrip edildiği, doğal kaynak değerlerimizin bilinçsizce kullanıldığı, her şeyin parlamento çoğunluğu ile açıklanmaya çalışıldığı ve dayatıldığı anormal bir süreçten geçiyoruz.

Bu gelişmelerin ışığında yeni dönemde çözüm bekleyen birçok sorun olduğunun farkındayız, sırasıyla ormancılıkta yaşanan olumsuzluklara karşı mücadele etmek, meslektaşlarımız üzerindeki baskıyı ortadan kaldırmak, fakültelerle daha sıkı bir işbirliğini hayata geçirmek, büyük bir çoğunluğu işsiz genç orman-orman endüstri mühendislerinin haklarını sonuna kadar savunmak ve çözüm yolları üretmek, taşra örgütlerimizin tesisleşmesini sağlamak, merkez binamızdaki ve Rixos'taki sorunları çözüme kavuşturmak ve TOD'un kurumsallaşma sürecini hızlandırmak için yola çıktığımızı, meslek kamuoyu ile paylaşmak istiyoruz.

Ülkemizde yaşanan ciddi olumsuz gelişmeler karşısında demokratik kitle örgütleri, meslek odaları, sendikalar ve dernekler yani kısaca tabanın sesi olan kurum ve kuruluşlara daha çok görev ve sorumluluğun düştüğünü biliyoruz, bu yolda TOD'un da çok önemli işlevlerinin olması gerektiğine inanıyoruz. Bu sorumluluğumuzun bilinci ile sadece Yönetim Kuruluna seçilen arkadaşlarımızın yürüteceği bir çalışma değil, aynı zamanda tüm üyelerimizin de katkılarıyla yürüteceği etkin bir çalışma olması için uğraşacağız.

Bu amaçla TOD'un önümüzdeki dönemlere ilişkin bir yol haritasının olması gerekmektedir. Öncelikle üyelerimizin düşüncelerinin alındığı ortamları yaratarak, katılımcı bir yaklaşımla, TOD'un görüşlerini oluşturmayı ve meslek kamuoyu ile paylaşmayı hedefliyoruz. Bu nedenle merkezde başlatılacak TOD Stratejik Plan Çalışması'nı daha sonra taşra birimleri ile de paylaşmak suretiyle tamamladıktan sonra 3 yıl için geçerli olacak bir TOD Çalışma Programı'nı da meslek kamuoyuna sunacağız. Sonuç olarak her yönüyle kurumsallaşmayı birlikte başarmak arzu ve düşüncesiyle, seçime katılan-katılmayan tüm üyelerimize teşekkürlerimizi sunarız.

Saygılarımızla,
TOD Yönetim Kurulu

Türkiye Ormancılar Derneği 54. Olağan Genel Kurulu 07.04.2012 Günü Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Salonunda Yapıldı

Genel kurul toplantısı, TOD Genel Sekreteri Hüseyin ÇETİN tarafından açıldı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşının okunmasının ardından; Divan Başkanlığına Muzaffer TOPAK, Başkan Yardımcılığına İsmet BAYRAKTAR, Yazman üyeliklerine Mehmet ERGE ve Gazi UZUN oy birliğiyle seçilmişlerdir.

Divan Başkanının toplantı gündemini sunması ve gündeme ilişkin önergelerin Divana sunulması ile beraber görüşmelere geçilmiştir.

İlk olarak sunuş konuşmasını yapmak üzere TOD Genel Başkanı Mustafa YUMURTACI söz alarak 53. Dönemde Yönetim Kurulu olarak yaptıkları çalışmaları, etkinlikleri ve karşılaştıkları zorlukları Genel Kurulun bilgisine sunmuştur.

Sunuş konuşmasının ardından konuklara söz verildi.

Şükrü ABBASOĞLU, 2/B ile ilgili görüşlerini anlattı.

Nevşat ÖZER, meslekte dayanışmanın önemini, ormancılığın problemleri hakkındaki görüşlerini ve yeni anayasa çalışmalarına Derneğin katkı

vermesi gerektiğini belirtti.

Yunus ENSARİ, Türkiye Tabiatını Koruma Derneğine sahip olunması ve etkinliklerine katkı verilmesini istedi.

Mustafa TAPAN, amenajman, silvikültür ve ağaçlandırma konularının önemli olduğunu, idarenin bu konularda daha hassas olması gerektiğini belirtti.

Şükrü DURMUŞ, Gazi Yerleşkesinin devredilmesinin 173 yıllık teşkilatımızın yok sayılması olduğunu, personel politikalarının yanlış olduğunu, her hangi bir ölçüte dayanmadan Bölge ve İşletme müdürlüklerinin açılıp kapatıldığını, bu konularda dava açtıklarını ve kazandıklarını belirtti.

Salih SÖNMEZİŞİK, Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen ve turistik tesis

bulunan arazilerin 2/B değişikliği ile orman dışına çıkarılacağını ve orman kaynakları yönetiminin giderek başka meslek gruplarının görev ve yetki alanına devredilmekte olduğunu belirtti.

Konuk konuşmalarının ardından TOD Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa YUMURTACI tarafından 53. Dönem Çalışma Raporu, Denetleme Kurulu adına İsmail İKİLER tarafından; Denetim Kurulu Raporu, Genel sayman Kemal KAYA tarafından Bilanço okunarak genel kurulun bilgisine sunuldu.

Bilanço, çalışma ve denetim raporları hakkında söz alan konuşmacılar özetle;

Melih OLCAY, derneğin profesyonellerce yönetilmesi, kültürel faaliyetlerin yetersiz olduğu, web sitesinin daha kapsamlı olması gerektiğini,

Fethi KARADUMAN, mesleki sorunlar konusunda daha etkin olunması, iletişim araçlarının daha etkin kullanılması gerektiğini,

Mehmet GÖÇEBE, yer altı ve yerüstü kaynaklarının özelleştirildiği, bu konunun üzerine gidilmesi gerektiği, web sayfasının magazinden arındırılarak daha etkin kullanılması gerektiğini,

İyigün PULAT, 2/B konusu ve genç ormancıların problemlerine yardımcı olunması gerektiğini,

Nafi ALTINÖZ, mesleki sorunların olduğu, yönetimin hata yaptığını yönetim kurulunun 7 üyeli olması gerektiğini, Dernek binasının projeye uygun olmayan bölümlerinin olduğunu,

Süleyman METİN, 53.dönem yönetiminin yargı kararıyla yok hükmünde olduğu, ticari işletmenin genel kurula hesap vermesi gerektiğini,

Hüseyin MERT, genel toplantılarının bir gün ile sınırlandırılmasının yanlış olduğu, bilançodaki gider bölümünün daha ayrıntılı ve açık olması gerektiğini,

Fevzi YILMAZ, akıl adamlar kurulu oluşturularak mesleki konularda çözüm üretilmesi, STK'larca düzenlenen aktivitelere katılımın daha yoğun olması gerektiğini,

Ünal YILMAZ, Derneğin avukatı olduğunu, söz alan konuşmacıların yasal süreçle ilgili eleştirilerinin doğru olmadığını, bu konuda eksik bilgilenme olduğunu,

Salih USTA, Yargıtay kararına değinerek derhal

olağanüstü genel kurula gidilmesi gerektiğini, yönetimin ormancılık ve ormanlarımızla ilgili çalışma yapmadığını,

Aydın GERİŞ, Derneğin kiraya verdiği lokanta işletmecisinin yanında hiçbir yakınının çalışmadığını, şahsiyle ilgili ithamların doğru olmadığını, belirtmişlerdir.

Üyelerin konuşmalarından sonra söz alan yönetim kurulu başkanı Mustafa YUMURTACI ve Denetleme Kurulu adına İsmail İKİLER yapılan eleştirileri cevaplamışlardır.

Bu konuşmalardan sonra yapılan oylamada bilanço, yönetim ve denetim kurulları aklanmıştır.

Daha sonra gündeme alınan önergeler ve gündemdeki diğer konular görüşülmüştür.

Derneğe üyelik başvurularının şubelerce Genel Merkeze gönderilmesi ve üyelik kararının genel merkezce sonuçlandırılması yönündeki tüzüğün 6-a/5 ve 6-a/6 maddelerinin değiştirilmesi oy birliğiyle,

Marmara şubesine taşınmaz mal alınması ve bütçe ayrılması oy birliğiyle,

Antalya şubesinin kurulması oy birliğiyle,

Antalya Serik İlçesi, Belek/İleribaşı mevkiindeki tesisin daimi üst hakkı payının devri talebinin reddedilmesi oy birliğiyle,

2012-2013-2014 yılları tahmini bütçesi oy birliğiyle,

Tüzüğün 16/7, 16/11, 16/12, 16/14, 20/9 'da sayılan Genel Kurul tarafından Yönetim Kuruluna verilmesi gereken yetkiler ve görevler oylanarak kabul edilmiştir.

Tüzük gereğince çıkarılması gereken yönetmeliklerin hazırlanarak yürürlüğe konulması yetkisinin yönetim kuruluna verilmesi oylanarak kabul edilmiştir.

Ayrıca,

Genç ve işsiz meslektaşlarımız için mesleki ve teknik konularda kurs ve seminerler düzenlenmesi,

OGM Gazi Yerleşkesinin elden çıkarılması konusundaki yetkililer hakkında gerekli girişimlerin yapılması, Gazi Yerleşkesinin devri konusunda eski ve yeni genel müdürlerin kınanması,

Ormancılık tarihi ve ormancılık politikaları okulu etkinliği düzenlenmesi,

Rixos Otelden daha önce yararlananların ve gelecek dönemde yararlanacak olanların puan durumu ve 10 gün önce web sayfasında ilan edilmesi,

Orman köylülerinin kalkınmalarının

desteklenmesi ve hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin değerlendirilmesi ile hazine arazilerinin satışı hakkında kanun tasarısı için katkı sağlayan siyasal partilerin kınanması,

Hususları oy çokluğuyla kabul edildi.

Dilek ve temennilerin alınmasından sonra yeni dönem yönetim, denetim ve onur kurullarının seçimine geçilmiştir. Divan başkanlığına verilen dilekçelerde yer alan adaylar arasında yapılan oylama ve sayım sonunda yeni yönetim, denetleme ve onur kurulları aşağıdaki şekilde oluşmuştur.

Yönetim Kurulu Asil Üyelikleri	Aldığı Oy	Yönetim Kurulu Yedek Üyelikleri	Aldığı Oy
Fevzi KALELİ	479	H.Rahmi TEKİN	395
Ozan A.ÇEKİÇ	466	Hülya KILIÇ	388
Nihat ÖZ	430	M. Sedat AY	388
Hüseyin Çetin	426	Hakan KÖRBALTA	385
A. Hüsrev ÖZKARA	422	Bülent TÜRELİ	370
Metin AVŞAROĞLU	419	Ender GENÇ	359
Kemal KAYA	399	Sabri OYMAK	353
Sıtkı ERAYDIN	390	Hasan Basri ÇAPANOĞLU	350
Dursun KEPENEK	371	Kemalettin GELDİ	347
Denetleme Kur. Asil Üyelikleri	Aldığı Oy	Denetleme Kur. Yedek Üyelikleri	Aldığı Oy
Yüksel ERDOĞAN	423	Salih YILMAZ	389
M. Özgen DEMİREL	401	H. Adnan YURTCAN	372
Erol MUDANYALI	388	Mustafa ÖZER	367
Onur Kurulu Asil Üyelikleri	Aldığı Oy	Onur Kurulu Yedek Üyelikleri	Aldığı Oy
M. Yaşar İNAN	414	Yılmaz BİLENSOY	370
M. Atilla BOSTANCI	395	Vural AKTAŞ	365
Ayhan ŞATIROĞLU	380	Ömer KESKİN	361
Korkut TOKER	378	Yaşar YEŞİLTEPE	334
Abdülkadir ÖZDEMİR	376	Rasih KUBAOĞLU	329

Karahasan Köyü Ağaç Dikme Etkinliği

25 Nisan 2012 Çarşamba günü İklim değişikliğinin canlılar üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekmek ve ormanların bu yöndeki olumlu etkisinden hareketle, yeşile hasret Ankara'nın Bala ilçesine bağlı Karahasan köyünde gerçekleştirilen ağaç dikimi törenine Selvi KILIÇDAROĞLU, Çankaya Belediye Başkanı Bülent TANIK, CHP milletvekili Birgül Ayman GÜLER ve TOD Yönetim Kurulu Başkanı Fevzi KALELİ, A. Hüsrev ÖZKARA, Ozan ÇEKİÇ, Dursun KEPENEK ile üyelerimizden Rahmi TEKİN katılmışlardır.

TOD Stratejik Plan Toplantısı

Türkiye Ormancılar Derneği'nin 54. Dönem içinde yapacağı çalışmaların, planlanması, gerçekleştirilmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesinde yol gösterecek bir stratejinin geliştirilmesine yönelik derneğimiz yönetim kurulunca yapılması düşünülen toplantıların birincisi 5-6 Mayıs 2012 tarihlerinde TOD Toplantı Salonunda yapılmıştır.

Toplantıda, Dernek Tüzüğünde belirlenmiş olan vizyon, misyon ve temel ilkeler doğrultusunda önümüzdeki dönem sonuna kadar gerçekleştirilmesi gereken başlıca amaçların ve bu amaçlara ulaşmak için somut hedeflerin (stratejik hedefler) ve bu amaçla izlenecek yolların (stratejik) neler olabileceği tartışılmıştır. Toplantı sonunda elde edilen bilgiler Derneğimiz şubeleri ve temsilciliklerinin de görüşlerini almak üzere gönderilecektir.

AOÇ ile Gazi Yerleşkesi'nin Kesişen Yazgısı

Ahmet DEMİRTAŞ

Orman Mühendisi, Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği Başkanı

ÖZET

Kuruluş çalışmaları 1950'li yıllarda başlamış olan Gazi Yerleşkesi, 2007 yılından bu yana gizli ve açık olarak yürütülen bir süreçle elden çıkarılmak istenmektedir. Tepkilerden çekindiklerinden olsa gerek, ilk yıllarda yetkililer konuya ilişkin soruları açıkça yanıtlamadı. Öte yandan OGM yetkilileri birim amirlerini toplayıp "yıl sonunda binaları boşaltacağız, ona göre hazırlığınızı yapın" emrini vermişlerdir. 2011 yılında konuya ilişkin söylenti resmen doğrulandı. Günümüzde ise bazı birimler taşınma aşamasında bulunuyor. 460 dekar büyüklüğündeki yerleşke, "Koruma Amaçlı Plan" yapılması gerekçesi ile elden çıkarılıyor. Bu yetmezmiş gibi Yerleşkenin bitişiğinde bulunan 70 dekar büyüklüğündeki AOÇ alanı da elden çıkarılıyor. İki alan için, önce "Koruma Amaçlı İmar Planı" yapılması gündeme getirilmiş, sonra I. Derece Doğal ve Tarihi Sit olan koruma statüleri III. Derece Doğal Sit olarak değiştirilmiştir. Gazi Yerleşkesi ve AOÇ alanı olan toplam 530 dekar büyüklüğündeki yerde yapılaşmanın olanakları hazırlanmıştır.

AOÇ'nin Kuruluşu

Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ) 5 Mayıs 1925 tarihinde kurulmuştur. Bu tarihten 1930 yılına değin yeni araziler satın alınarak çiftlik genişletilmiştir. Yeni satın alınan yerlerin her biri o dönemde başlı başına çiftlik olarak bilinen yerlerdir. Bunlar "Orman, Balgat, Yağmur Baba, Macun, Güvercinlik, Ahimesut namlarıyla altı çiftliğin birleşmesiyle meydana gelen 80.000 dönüm araziden ibarettir" (Öztoprak, 2006) M. Kemal Atatürk'ün satın alarak kurduğu bu çiftlik ilk yıllarda Gazi Çiftliği olarak anılmıştır. Başlangıçta örnek tarım çalışmaları yapmak ve üretilen ürünleri Başkent Ankara'nın tüketimine sunmak amaçlanmıştır. Geniş arazinin tümü tarıma elverişli değildi. Bataklık ve verimsiz olan alanlar ise özel çalışmaları ve iyileştirmeyi gerektirmekteydi. Bu nitelikteki arazinin genişliği nedeniyle olsa gerek, o dönemdeki kimi uzmanlar bu arazilerin tarıma elverişli olmadığını söylemişlerdir. Savaştan yeni çıkmış yıkık, dökük, yoksunluk içindeki Anadolu'da kurulmuş Cumhuriyet; yaraları sarmak, olanakları artırmak, toprağı iyileştirmek vb.

istemektedir. AOÇ bunun simgesel ve küçük bir örneğidir. Çiftlik içinden akan Ankara Çayı'nın kıyısında söğüt ve iğde ağaçları vardır. Çiftlikte; meyve bahçesi oluşturmak, hayvancılık yapmak, ağaçlandırma yapmak, tarım ürünleri için çeşitli tesisler yapmak gibi hedefler belirlenmiştir.

Çiftlik topraklarının iyileştirilerek tarım yapılması konusunda uzmanların yoğun bir çalışma yürüttüğü bilinmektedir. Ziraat mühendisi adayı olarak nitelendirilebilecek olan ziraat fakültesi öğrencileri için çiftlikte staj yapma zorunluluğu getirilmiş olması da, bu bağlamda değerlendirilebilecek bir karardır. Öte yandan, çiftlikte ağaçlandırma yapılarak Ankara halkının bu yeşillikler içinde gününü geçirmesini, dinlenmesini sağlamak amaçlanmıştır. Başkent olarak seçilen Ankara'da ilk yıllarda yoğun bir yapılaşma yaşanmaktadır. Bu yapılaşma çalışmaları “*Harabedilmiş ve bakımsız kalmış çevrede yapılaşmanın yoğunluk kazanması sonucunda, rüzgarlı günlerde Ankara toz duman içinde kalmaktadır. O zamanlar, Ankara'nın ağaçsızlığını yadırgayanlar az değildir. Rüzgarlı günlerde tozların bulut halinde geldiğini herkes görüyor ve üzerinde hissediyordu.* (Afet İnan, 1953) çarpıcı bir biçimde aktarılmıştır.

TOD ve AOÇ

1924 yılında kurulmuş olan Türkiye Ormanlılar Derneği'nin (TOD) süreli yayını olan “*Orman ve Av Dergisi*” 1928 yılından bu yana çıkarılmaktadır. Derginin birçok sayısında Ankara'nın ve AOÇ'nin ağaçlandırılmasına ilişkin yazılar çıkmıştır. Bunlardan birisi olan ve 1929 tarihinde yayınlanan (Yıl: 2, Sayı: 19) Orman ve Av Dergisi'nde

A. Mithat imzalı “Ankara'da teşcir faaliyeti ve ormanlaştırma siyaseti” başlıklı yazı, o dönemin çalışmalarını anlatması yanında günümüze de ışık tutmaktadır. Belirtilen dönemde kullanılan dili yeni kuşağın zor anlayacağını düşünerek, yazının kısa özetini yapmakta yarar görüyorum:

- Ankara'da ağaçlandırma çalışmaları 1924–25 yıllarında başlamıştır
- Kurumların ve çevrenin ağaçlandırılması için önceleri dışarıdan (Ankara dışından) fidan getirilmesi benimsenmiş, bu iş için özel fidan yetiştirilmemiştir. Başlangıçta İzmit fidanlığından fidan getirilmiştir.
- Getirilen fidanlardan gıladıçya, akasya (yalancı akasya), akçaağaç ve mazıda başarı sağlanmıştır. Dikilmiş olan dişbudak, karaağaç, çınar, göknar ve çam türlerinden tam başarı sağlanamamıştır. Başarısızlığın nedeni ise gölge olmaması diye açıklanmıştır
- Ankara'nın toprak ve hava iklim koşulları uygun olmadığı için açığa dikilen fidanların başarı şansının az olduğu belirtilmiştir.
 - Ortalama olarak yılda 50.000- 100.000 fidan dikildiği,
 - Aynı tarihte Gazi ağaçlandırma alanında 150.000 fidanın büyümeye başladığı,
 - Şaşırtma (repikaj) yapılmış fidanlarda %90 başarı sağlandığı
 - Ankara dışından getirilen fidanlar iyi gelişme göstermez iken Ankara fidanlığında üretilen fidanların daha iyi geliştiği,
 - 1 hektarlık bir yerde bile çok farklı toprak yapılarının olduğu,
 - AOÇ bütünlüğü içinde yer alan Ahimesut (Etimesgut), Balkat (Balgat) gibi çiftlik topraklarında ayrı ayrı toprak analizlerinin yapıldığı

saptamalarına yer verilmiştir

AOÇ arazisi içinde (Bugünkü Gazi Üniversitesi Hastanesi'nin bulunduğu yer) başlangıçta 2 hektar olarak kurulan, daha sonra 5 hektara çıkarılan fidanlığın 1929 yılında 1 hektar daha genişletilmesi kararlaştırılmıştır. Bu fidanlıkta üretilen fidanlar Ankara'nın ağaçlandırmasını karşıladığı gibi Kayseri, Afyon gibi illere de gönderilmiştir.

AOÇ Yağmalanmaya Başlıyor

Başlangıçta “Gazi Çiftliği” olarak anılan bu yer daha sonraları “Orman Çiftliği” olarak adlandırılmıştır. Orman Çiftliği olarak değiştirilmesinin nedeni şöyle açıklanmaktadır: “Atatürk bu çorak ağaçsız yerleri eski kayıtlardaki “Orman” ismini değiştirmeden bırakmıştır. Dere kenarındaki söğütlerden ve birkaç iğde ağacından başka yeşilliği olmayan bu yeri ismine uygun bir orman haline getirmek lazımdı. Bu husustaki gayretleri, bütün Ankaralılar ve ankara’ya ziyaret edenler, safha safha bilirler. Atatürk çiftlik dediği bu yerden sadece tarlalarından istifade etmeyi hedef edinmemiş, aynı zamanda Ankara’ya ağaçlandırma işine buradan başlamıştır.” (Afet İnan, 1953). 1938 yılından sonra ise Atatürk Orman Çiftliği adını almıştır.

AOÇ’nin Ankara’nın dışında, Tarsus ve Yalova gibi yerlerde de arazileri bulunmaktadır. AOÇ arazileri 1937 yılında hazineye devredilmiştir. 1950 yılında çıkarılan 5659 Sayılı Kanun ile yönetilmeye başlanmıştır. AOÇ’nin toplam alanına ilişkin olarak 80.000, 102.000, 120.000 dekar olduğu rakamları bulunmaktadır.

Prof. Dr. Yüksel ÖZTAN’a göre;

AOÇ başlangıçta 102.000 dekardır.

1938-1948 yılları arasında 5.250 dekar
1950-1960 yılları arasında 11.153 dekar
1960- 1976 yılları arasında 1.145 dekar
1981-1993 yılları arasında 50.561 dekar

TOPLAM OLARAK

1938- 1993 yılları arasında 68.109 dekar arazi elden çıkarılmıştır.¹

“Orman Çiftliği’nin temeli Atatürk’ün 1925 yılında Abdi Paşanın eşi Faika Hanımdan satın aldığı 20.000 dönüm toprak üzerinde atılmıştır. Daha sonraki yıllarda satın alınan çiftliklerden (Orman, Yağmurbaba, Balgat, Macun, Güvercinlik, Tahar, Etimesut, Çakırlar) oluşan araziye tek bir çiftlik altında toplamış ve daha önce belirtildiği üzere orman çiftliği adı verilmiştir. Ayrıca yurdun değişik

bölgelerinde(Mersin, Yalova gibi) kurduğu 6 adet çiftliği de 1937 yılında hazineye bağışlamıştır. Bunların 6 tanesi 1949 yılında kapatılmıştır” (Sev, 2002)

Başka bir çalışmada ise “ Öte yandan 1939–1983 arasında AOÇ’nin mülkiyetinde bulunurken çıkarılan yasa ve yargı kararlarıyla elden çıkarılan arazi miktarı Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu raporuna göre 21.983.218m² yani yaklaşık 22.000 dönümdür (Öztoprak, 2006).

Devlet Denetleme Kurulu’nun çalışmalarına göre de 1945–1999 yılları arasında 18.767 dekar alan AOÇ arazisi elden çıkarılmıştır.

“Atatürk’ün 1937 yılında bağışladığı yedi çiftlikten altısı 1949 yılında kapatılmıştır. Günümüzde varlığını sürdürebilen Atatürk Orman Çiftliği’nin ise; stratejik hedefleri belirlenmediği için kuruluş amacına olduğu kadar, kent açık alanı ilkelerine de aykırı olarak yönetildiği anlaşılmaktadır.” (Sev, 2002)

AOÇ 1937 yılında hazineye bağışlandıktan sonra eksiksiz bir plana sahip olamamış, belirlenen amaçlara uygun yönetilememiş ve çok yönlü saldırılardan korunamamıştır. Bu durumun bir örneği de “ Atatürk’ün Çiftlik Müdürlüğü arşivinde korunmasını emrettiği tapu senetleri 1996 yılında Kültür Bakanlığı’nın bir yetkilisine rastlantı sonucu İstanbul’da sahaflarda bulunmuş ve Devlet arşivlerine kazandırılmıştır. (Sev, 2002) Varlıkları iyi korunmayan çiftliğin satılan arazilerine ilişkin bilgilerde tartışmalıdır. “Çiftlik müdürlüğü kayıtlarında yaklaşık 19 bin dönüm

1- Dünü Bugünü ve Geleceği İle Atatürk Orman Çiftliği. Ziraat Mühendisleri Odası yayını 1993

toprak satıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Oysa tapu sicilleri üzerinde yaptığımız inceleme ile yaklaşık 22 bin dönüm büyüklüğündeki bir alanın satılmış olduğu anlaşılmıştır.” (Sev, 2002) Çeşitli biçimlerde elden çıkarılan bu miktara karşın kalan AOÇ alanı ise

Bulgularımıza göre Çiftliğin Ankara İl Merkezinde;

30.449.109m² Kadastro parseli,

2.133.421m² hisseli imar parseli,

506.824m² tam imar parseli

olmak üzere toplam 33.089.354m² toprağı bulunmaktadır.(Sev, 2002)

2006 yılında çıkarılan ve çiftlik içinde yapılacak yol, köprü, geçit vb. çalışmaları yapmak üzere Ankara Büyükşehir Belediyesine yetki veren yasayla kaybedilecek alan miktarı belli değildir. 2008 yılında çıkarılan yasayla 258 dekar alan spor tesisi yapılmak üzere 49 yıllığına özgülünmiştir.

Bu uygulamalarla AOÇ’ nin toprağı daha da azalmış olacaktır.

AOÇ’de yapılmış olan ilk ağaçlandırmaların Gazi Mahallesi, Beştepeler, Marmara Otelı dolayında yapıldığı belirtilmektedir. “1939 tarihini taşıyan Atatürk Çiftlikleri adlı yayında: Teessüs yıllarında tek bir ağaç bulunmayan Orman Çiftliği sahasını dört milyondan fazla ağaç örtmektedir”(Sev, 2002) açıklaması ağaçlandırma çalışmasının boyutlarını göstermesi yönünden anlamlıdır.

AOÇ’den toprak satın alan kurumlarından birisi de Orman Genel Müdürlüğü(OGM)’dür. 2100 ada, 21 parsel 478.760m² arazi 1960 yılında fidanlık amacıyla satılmıştır. Adı geçen yer günümüzde Söğütözü Fidanlığıdır.

AOÇ, Hazineye bağışlandığı 1937 yılından sonra iktidarlarca yasa çıkararak, mahkeme kararlarıyla ve özelleştirmeler yoluyla deyim yerindeyse delik deşik edilerek küçültülmüştür. Çimento fabrikası, Tekel fabrikası, TIGEM gibi kuruluşların özelleştirilmesi sonucunda Çiftlik içinde farklı yapılar ortaya çıkmıştır. Kimi yerler yabancı şirketlerin mülkiyetine geçmiştir. Kolay yoldan ve kısa zamanda çok para kazanmak, yani emek ve doğa sömürsünü ençoklamak isteyen çevrelerin gözü hep AOÇ’nin üzerinde olmuştur. Bu yaklaşım son dönemde daha da artmıştır.

Tarım Bakanlığı, içinde özerk bir Çiftlik Yönetimi oluşturulduğu belirtilmesine karşın, kendinin yeterli mali kaynaktan yoksun olması, bürokrasinin bozukluğu ve yapısal nedenlerle kuruluş işlevini yerine getirememiştir. Uzun dönemde halk yararına uygulamalar gerçekleştirilemediği için halkın ve kamu yararını gözeten demokratik kitle örgütlerinin, üniversitelerin katılımı sağlanamamıştır. Zaten yönetim de bu kesimlerin katılımını sağlayacak hukuksal çerçeveye sahip olmamıştır. Günümüzdeki durum ise çok daha vahimdir.

AOÇ 2.6. 1992 tarih ve 2436 Sayılı Kurul Kararı ile **Doğal ve Tarihi Sit Alanı** ilan edilmiş, 27.7. 1993 tarih ve 3097 Sayılı Kurul Kararı ile sınırları belirlenmiştir. Daha sonra da 7.5.1998 tarih ve 5742 Sayılı Kurul Kararı ile **1. Derece Doğal ve Tarihi Sit** olarak belirlenmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü(OGM) Gazi Yerleşkesi

Gazi Yerleşkesi: Uzun yıllar Yükseliş Koleji olarak kullanılmış, günümüzde ise TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi olan yer ile Beştepe arasında uzanan bulvarın kuzeyinde kalan ve AOÇ sınırında sonlanan 460.000 m² (günümüzde 460.000 m²dir) büyüklüğünde olan alandır. Alanın doğusunu Alpaslan Türkeş Bulvarı, batı sınırını ise Söğütözü Caddesi oluşturur. OGM burayı 1950’li yılların başında satın almıştır. Satın alındığı dönemin koşulları dikkate alındığında, kente uzak, yüksek bir yerdir ve ulaşımı zordur. Alanda ilk önce Ormancılık Araştırma Müdürlüğü binası yapılır. Sonraki yıllarda ise öteki yönetim binaları yapılır, sonuncusu ise 11. no’lu binadır. Ayrıca lojmanlar, spor salonu, cami, market, Ormancılık Müzesi, banka şubesi bulunmaktadır. Gazi Yerleşkesi AOÇ alanı içinde kaldığından I. Derece Doğal ve Tarihi Sit olarak tescil edilmiştir.

Kurulmaya başlandığı yıldan başlayarak yapılan ağaçlandırma çalışmaları sonucunda alanda belirgin bir yeşil doku oluşmuştur. Bu dokunun kimi yerlerde belirli bir boy ve kapalılığa ulaştığı ve ormanlaşma niteliğine yaklaştığı gözlenmektedir. Binaların dışında kalan alanın tümü 1950’den sonraki yıllarda ağaçlandırıldığından, farklı yaşlarda ağaç ve ağaççık topluluğu görünümündedir. Ankara’nın toprak ve iklim koşullarına uyum sağlayabilen türler yönünden varsıl çeşitlilik söz konusudur. İç Anadolu Ormancılık Araştırma Müdürlüğü’nün yaptığı çalışmada, alanda 135 tür odunsu bitkinin bulunduğu saptanmıştır. Bu azımsanamayacak bir sayıdır. Bu niteliği ile “botanik bahçesi” veya

“ağaç parkı” olarak adlandırılması yanlış olmaz. 60 yıla varan bir sürede bilimin, emeğin ve özverinin meydana getirdiği, insanı hayran bırakan bir ortam oluşmuştur. Yerleşkede 2005 yılında tescil edilmiş üç adet anıt ağaç bulunmaktadır. Yerleşke içinde yönetim binalarında işçi ve memur olarak çalışan binlerce kişi bulunmaktadır.

Gazi Yerleşkesi’nde Oyun Başlıyor

2007 yılından sonra yerleşkenin verildiği/verileceği yönünde söylentiler dolaşmaya başlamıştır. Söylentilerin doğru olup olmadığını öğrenmek amacıyla yetkililere sorulduğunda, haberlerinin olmadığı yanıtı alınmıştır. Söylentiler; Başbakanlığa, özel üniversiteye, özel bir sağlık kuruluşuna ve TOKİ’ye verileceği biçiminde olmuştur. Ama sonuç olarak bu söylentiler kurum çalışanlarını ve emekli meslektaşlarımızı tedirgin etmiştir. Ormancılık meslek örgütleri bu söylentiler üzerine bildirimler yayınlamışlardır. Ardından, dönemin Çevre ve Orman Bakanı Veysel EROĞLU’nu ziyaret edip, durumun gerçek olup olmadığını sorduklarında; **“Haberim yok, beni tehdit mi ediyorsunuz, versek bile sizi sokağa atacak değiliz ya”** yanıtını vermiştir.

Mart 2011’de OGM, yerleşkeye ilişkin olarak Koruma Amaçlı İmar Planı yapmak üzere Belediyelere, TMMOB ve bazı odalara toplantı çağrısı yapmıştır. Toplantıda çağrının hukuka uygun olmadığı ortaya konmuş ve itiraz edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı itirazı yerinde bularak yapılan toplantıyı yok saymış ve görevi Yenimahalle Belediyesine vermiştir. Daha sonra ise bu görevi Ankara Büyükşehir Belediyesine vermiştir. Nisan 2011’de Büyükşehir Belediyesinde yapılan toplantıda da çağrının yönetmeliğe uygun yapılmadığı, ilgili tarafların çağrılmadığı, bu nedenle hukuka uygun olmadığı belirtilmiş ve itiraz edilmiştir. Ayrıca katılımcılar tutanak tutmuş olmalarına karşın dikkate alınmamış, deyim yerindeyse bildiklerini okumuşlardır. Koruma Amaçlı İmar Planı yapmayı üstlenen şirketin temsilcisi ve plan sorumlusu Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Başkanı’dır. Bu durumun etik dışı olduğu vurgulanmış ama pişkinlikle karşılanmıştır. Nisan ortasında yapılan ikinci toplantı sonrasında plan çıkmıştır. Planın iptal edilmesi istemiyle yargıya başvurulmuştur.

Orman Genel Müdürlüğü 4.8.2011 tarihli yazı ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na başvuruda bulunmuş, alanın sit ilanından sonra bitkilendirildiği bu nedenle de **III. Derece Doğal Sit** olarak değiştirilmesini istemiştir. Kurul 10.8.2011 tarihinde Gazi yerleşkesinin **III. Derece Doğal Sit** olarak tescil edilmesi kararını almıştır. 23.8.2011 tarihinde Orman Genel Müdürü ile görüşüp çalışanların ve meslektaşların tepkileri iletilmiş, sorumluluğun ağır olduğunu belirtip istifa etmesi önerilmiştir. 13.9.2011 Gazi Yerleşkesi'ni elden çıkaran eski ve şimdiki Orman Genel Müdürlerinin, üyelikten atılması için TMMOB Orman Mühendisleri Odası'na yazılı başvuruda bulunulmuştur. Gazi Yerleşkesine Sahip Çıkılım Platformu olarak bir bildiri, basın açıklaması ve yürüyüş yapılarak Bakanlığa siyah çelenk bırakılmıştır.

Nisan ayında Koruma Amaçlı Planı onaylamış, Ağustos ayında ise Gazi Yerleşkesini I. Dereceden III. Dereceye dönüştüren Kurul, 20.12.2011 tarihinde yeniden toplantı çağrısında bulunmuştur. 460 dekarlık Gazi Yerleşkesi yetmemiş, ek olarak yerleşkenin kuzeyindeki AOÇ'den de 70 dekar yerin alınmasına karar verilmiştir. Buna göre $460+70 = 530$ dekar alan için yeniden Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmıştır.

Haziran 2011'de yapılan plan geçersiz kılınmıştır. Bu uygulama ile harcanan onca emek ve para çöpe atılmıştır. Plan gerekçesi olarak hazırlanan rapor ise içler acısıdır. Hiç ilgisi olmayan konulara ve yerlere ilişkin bilgilerin yer aldığı, "**usul yerine gelsin yeter**" anlayışıyla hazırlanmış bir rapordur. AOÇ'ye ilişkin olarak Üniversitelerde 50 den çok yüksek lisans, 30 doktora tezi ile 20 kadar bildiri ve kitaptan hiç söz edilmemiş, buna karşın kaynağı belli olmayan bilgiler rapora geçirilmiştir. Öyle ki hiç ilgisi yokken raporda Sakarya İli'ne ilişkin bilgilere bile yer verilmiştir. Bu ciddiyetsizliğe ne denir? 70 dekarı **I. Derece Doğal ve Tarihi Sit** olan AOÇ alanı ile 460 dekarı **III. Derece Doğal Sit** olan **Gazi Yerleşkesi** alanı olmak üzere toplam 530 dekar alan kapsayan Koruma Amaçlı İmar Planı ne kadar sağlıklı olabilir? Plan hazırlandıktan sonra 70 dekar AOÇ alanı Ankara-İ Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu tarafından alınan 2.2. 2012 gün ve 15 Sayılı Karar ile "3. Derece Doğal Sit Alanı" statüsüne dönüştürülmüştür. Adı geçen alan

konusunda Ankara Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu da "1. Derece Doğal Sit özellikleri taşımadığı ve tarihi açısından bir özellik ve nitelik taşımadığına ilişkin 3.2.2012 gün ve 468 Sayılı Kararı almıştır. 1998 yılında "1. Derece Doğal ve Tarihi Sit" kararı alan Kurul şimdi "tarihi açısından bir özellik ve nitelik taşımadığına" karar verebilmiştir.

Süreçten anlaşılacağı üzere; önu arkası düşünülmeden, varlıkların nitelikleri ve önemi bilinmeden gümbirlik kararlarla "ben yaptım oldu" " anlayışı ile uzun yılların emeği, mesleki birikimi olan varlıklarımız parça parça elden çıkarılmaktadır. Ormancılık tarihi açısından simgeleşmiş, yüz akı olarak tanınan bir yer yok edilerek başka yapıların gündeme getirilmesi; tarih bilmezliktir, savurganlıktır, emeğe saygısızlıktır. Başkent Ankara'nın simgesi olmuş, halkın nefes almasını sağlayan AOÇ parça parça edilip küçültülmekte ve işlevsizleştirilmektedir. 5659 Sayılı Kanuna göre 70 dekarlık AOÇ alanının Başbakanlığa verilebilmesi için yasa çıkarılması gerekmektedir. Bu gerek bile yerine getirilmemektedir. 1937 yılında Hazineye bağışlanan yerin amaç dışı kullanım sayılan yapılaşmaya açılması bağışlayanın anısına saygısızlık değil midir?

Neden AOÇ ve Gazi Yerleşkesi?

Başbakanlık için yeni bir bina yapılması gerekebilir. Bu normal bir durumdur. Bu gereksinimin karşılanması Ankara için hiç de zor değildir. Amaca uygun yerler vardır. Ama nedense bu işler konu edildiğinde başka bir kuruluşun yeri akla getirilir. Bir şey yapayım derken başka

bir değeri yok etmek akılcı ve gerçekçi değildir. Kendi geçmişini silmek, tarihini yok etmek isteyenlere insanlık tarihinde çokça rastlanır ama olumlu olarak anılmazlar. 1970'de üniversite sınavına girmek için ilk kez Ankara'ya gelmiştim. O yıllarda Ankara'da üç yere gidilirdi. Gençlik Parkı, AOÇ, Anıtkabir. Anıtkabir düzenli, bakımlı ve ziyaretçi sayısı çok olan bir yer olma niteliğini sürdürmektedir. Gençlik Parkı sıradan bir ticari parka dönüştürüldü. AOÇ parçalandı, parçalanmakta. Kuruluş işlevi unutturuldu ve anlaşıldığı kadarıyla sahip çıkanı azaltılıp yok edilmek isteniyor. Şimdi de Gazi Yerleşkesi ile AOÇ birlikte yok edilmek isteniyor. Liberal ekonomiyi! Savunalar orman, mera, dere, ırmak, tarım alanı gibi kamu varlıklarını sermayenin hizmetine sunma yarışına girmişlerdir. AOÇ ve Gazi Yerleşkesi'nin tarihsel, kültürel, toplumsal ve doğal değeri görmezden gelerek arsa olarak bakılmaktadır. Geniş yeşil alana sahip olan AOÇ, siyasi iktidarların ve sermaye çevrelerinin iştahını kabartmıştır. Oysa AOÇ; Ankara'da halkın dinlenme, spor yapma, havayı temizleme, tarımsal etkinlikleri gerçekleştirme vb. gereksinmesini gerçekleştirecek büyük bir olanaktır.

OGM Katkı Veriyor

Ankara'nın ağaçlandırılması için gerekli fidanı üretmek üzere AOÇ içinde kurulmuş olan fidanlık yıllar geçtikçe kentin kuşatması içine girmiş ve artan fidan gereksinmesini karşılamakta yetersiz kaldığından yeni fidanlık arayışı başlatılmıştır. Sonunda bulunur. Bulunan yer AOÇ'ye ait Söğütözü alanıdır. 5659 Sayılı Kanun'un 10. Maddesine dayanarak fidanlık yapmak amacıyla 478.760 m2 alan OGM'ye satılır. Alanın bir

bölümü fidanlık, kalanı ise mesire yeri olarak ayrılır. Mesire alanı içinde M. Kemal Atatürk'ün hafta sonları gelip güzel doğa parçasında kafa dinleyip rahatlamak amacıyla yaptırdığı Koliba bulunmaktadır. Burası "**Atatürk'ün Kolibası**" olarak adlandırılmıştır. Söğütözü Mesire Yeri Ankara halkının hafta sonları dinlenip temiz hava aldığı, piknik yapabildiği ulaşımı kolay bir yerdir. Bitişigindeki fidanlıkla birlikte yemyeşil bir vadi olarak yıllarca hizmet üretmiştir.

AKP iktidarı 2005 yılında bir kararla 116 orman fidanlığından 39 tanesini kapatma ve satma kararı almıştır. Alınmış olan yanlış karar Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği tarafından yargıya taşınmıştır. **Söğütözü Fidanlığı yargılama sürerken TOBB'ne satılmıştır.** Şimdi yerinde yurt binaları yükselmektedir. Bu karar yetmezmiş gibi ardından mesire yeri kullanıma kapatılmıştır. Gözlerden uzaklaştırılarak unutturulan bu alan sessiz sedasız imara sokulmuştur. 60 yıl emek verip yeşile bürüdüğü Gazi Yerleşkesini elinden çıkaran OGM; şimdilerde Söğütözü Mesire Yeri'nde gökdelen diktireceğini yetkilileri aracılığıyla açıklamaktadır. Artık mesire yerinin ortasında yükselecek beton parçası son yeşil alanı yok etmekle kalmayacak belki Koliba'yı da tarihe gömecektir. Anımsatmakta yarar var. Fidanlığın batısında yer alan, uzun yıllar Tamirhane ve Yangın Harekat Merkezi olarak kullanılmış olan 50 dekar büyüklüğünde olduğu söylenen yer de OGM tarafından verilerek, günümüzde Orman ve Su İşleri Bakanlığı olarak kullanılan yüksek bina alınmıştır.

Geçmişte toplam olarak 995 dekar alanı bulunan OGM büyük bir başarıyla! burayı elinden çıkarıp

küçük bir alana sıkışarak tarihini ve belleğini silmiş olacak, 60 yıllık emeği yok ederek her şeye yeniden başlayacaktır. 19.6.1997 tarihinde AOÇ'nin Güvercinlik Mevkisinden aldığı 830.000m² büyüklüğündeki² alan fidanlık olarak kullanılmaktadır. Sıra bu fidanlığa da gelecek mi diye insan korkuya kapılmaktadır. 1937 yılında çıkarılan 3116 Sayılı Kanun kapsamında Türkiye'de kurulmuş olan ilk orman işletmesi olan Karabük Orman İşletme Müdürlüğü yerleşkesi de bu iktidar döneminde TOKİ'ye verilmiştir. Ayrıca çok sayıda bölge müdürlüğü yerleşkesi de elden çıkarılmıştır. **OGM neredeyse kendi görevini unutup TOKİ'ye arsa sağlama işine soyunmuştur.**

AKP iktidarı döneminde çıkarılan yasalar ve yürürlüğe konan yönetmelikler; ormanları ormancılık dışı kullanıma açmayı kolaylaştıran düzenlemelerdir. Maden, Turizmi Teşvik, Yenilenebilir Enerji yasaları bunlardan bazılarıdır.

SONUÇ OLARAK

Yerli ve yabancı sermaye her türden kamu varlıklarına da özgürce ve kolaylıkla sahip olmak istemektedir. Bu istemi yerine getirmek amacıyla ormanlar, meralar, sulak alanlar, tarım alanları vb. kamu alanları çeşitli gerekçeler öne sürülerek özel kişi ve kuruluşlara satılarak elden çıkarılmıştır/çıkarılmaktadır. Bu uygulama son 10 yıldır katlanarak sürdürülmektedir. Sürecin esas olarak sermaye birikimini artırmaya yönelik olduğu apaçık ortadadır. Sermaye çevreleri de uygulamalardan son derece hoşnut olmaktadır.

AOÇ arazilerinin üzerinde siteler, mahalleler, fabrikalar ve ticari yapılar yükselmiştir. Kamu

kuruluşları, belediyeler ve askeri birlikler de binlerce dekar AOÇ arazisi almıştır. Resmi kuruluşların AOÇ'den almış olduğu yerler elden çıkarılmaya başlanmıştır. Bu yerler kuruluşların işine yaramıyorsa veya gereksinmesi kalmadıysa eski sahibi olan AOÇ'ye geri verilmesi gerekir. Başkalarına satılması yanlıştır.

2006 yılında çıkarılan ve AOÇ içinde geçit, yol, vb. altyapı çalışmalarını yapma ve Hayvanat Bahçesi projesini gerçekleştirme yetkisi veren yasa da AOÇ'nin parçalanmasına ve elden çıkarılmasına yol açacak bir düzenlemedir.

Bir kurumu ve yerleşkeyi yok ederek Başbakanlığa veya başka bir kamu kuruluşuna yeni yerleşim oluşturma girişimi yanlıştır ve akıldışıdır. Üst görevde bulunan bir yetkilinin isteğini sorgulamadan, incelemeyen, yerine getirmek gibi bir yaklaşım kabul edilemez.

AOÇ'den aldığı Söğütözü Fidanlığı'nı TOBB'ne satan OGM, şimdi de Gazi Yerleşkesi'ni elden çıkarmak için uğraş vermektedir. Bu yetmezmiş gibi Söğütözü Mesire Yeri'ni yapılaştırma çalışmasına yönelmiştir. Ankara ve Ankaralının sağlığı ve geleceği için, yaşamsal önemdeki bu yere ve AOÇ'ye sahip çıkmamız zorunludur. Ormancı meslek örgütlerimiz, demokratik kitle örgütleri ile birlikte bu gidişe dur demeliyiz. Başarabiliriz.

6.4.2012

Yararlanılan Kaynaklar

- 1- Öztoprak, İ., Atatürk Orman Çiftliği'nin Tarihi, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, 2006-Ankara
- 2- İnan, A., Kemal Atatürk'ü Anarken, ikinci baskı, 1956-Ankara
- 3- Mithat, A., Ankara'da teşcir faaliyeti ve ormanlaştırma siyaseti başlıklı yazı, Orman ve Av Dergisi, yıl: sayı: 19, 1929-Ankara
- 4- Sev, A., , Atatürk Orman Çiftliği, Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığına sunulan Rapor, 2002- Ankara
- 5- Öztan, Y., , Dünyü Bugünü ve Geleceği İle Atatürk Orman Çiftliği. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası yayını 1993

Bir Anayasaya Aykırılık Daha Yasalaştı ve AKP de Muradına Erdi!

Yücel ÇAĞLAR

Fotoğraf: Oğuz KURDOĞLU

Kamuoyunda “2B yasası” olarak anılan düzenleme sonunda 6292 Sayılı “**Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun**” adıyla çıkarıldı ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylandı ve 26 Nisan’da da Resmi Gazete’de yayımlandı. Böylece, Anayasaya aykırı bir hukuksal düzenleme daha gerçekleştirildi. Yasa, Anayasanın 170. maddesine ve Anayasa Mahkemesi’nin kararlarına açıkça aykırıdır. Yasanın özellikle 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2. maddesinin “A” bendi ile ilgili düzenlemeleriyle **i)** 21,2 milyon olduğu öne sürülen tüm “*orman*” sayılan arazilerin “*orman olarak muhafaza edilmesinde yarar görülmediği*” gerekçesiyle yerleşime açılabilmesi alabildiğine kolaylaştırılmış; **ii)** bu “kolaylıktan” yararlanabileceklerin sayısı Anayasada öngörülenin yaklaşık üç katına çıkarılmıştır. Ek olarak; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın her türlü keyfi uygulaması daha da artırılmıştır. Şimdi artık “2B”den çok daha yıkıcı sonuçları olabilecek “2A” serüveni başlıyor.

“Tapu Kadastro Genel Müdürü Davut Güney, 2B arazilerini eksik yazıp ardından da Ağaoğlu’nun isteği doğrultusunda “Yanlışlık yoktur” yazısı veren Ümraniye Kadastro Mühendisliği için inceleme başlattı.”

(Habertürk; 27 Nisan 2012)

AKP, 2003 yılından bu yana çabaladığı; “acemilikten” olsa gerek Anayasa değişikliğine bile kalkıştığı; ancak, o yıllar ülkemizde “ormanlardan”, başka bir söyleyişle ülkemizden yana bir Cumhurbaşkanı olduğundan, ilgili kişi ve kuruluşlar, Ana Muhalefet Partisi ve Anayasa Mahkemesi çok daha kararlı davranabildiğinden başarılı olamadığı girişimini sonunda başarıya ulaştırdı. “2B yasası” çıkarıldı; böylece “2B sorunu” da “çözümlendi”; birileri için “hayırlara vesile olacaktır” kuşkusuz ! Olacaktır da, bu sonuç, konuyu orman ve kısmen de “orman köylüsü” popülizmine, “2B arazilerinin” satılıp satılmamasına indirgeyenler için uyarıcı oldu mu, olabilecek mi, doğrusu bilemiyorum. Ama, bu aymazlık, bundan sonra başlatılacak ve çok daha orman yıkıcı gelişmelere yol açabilecek olan “2A” yağması sürecinde de sergilenilirse eğer, işte o zaman siyasal iktidar, yalnızca “orman vasfını yitirmiş” gerekçesiyle “orman” sayılmayan yerleri değil, 21,2 milyon hektar “orman” sayılan ve üzerinde orman ekosistemleri bulunan yerleri de kendince uygun amaçlarla “değerlendirebilecektir.” 6292 Sayılı “**Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun**”, siyasal iktidara bu doğrultuda kullanabileceği yaşamsal önemde olanaklar sunuyor. Şimdilik bu yasanın yalnızca Anayasaya aykırı olan düzenlemelerinin sergilenmesiyle yetinilmiştir.

1) Anayasanın 170. Maddesine Aykırılık:

Bilindiği gibi, Anayasanın 169 ve 170. maddelerinde “*orman sınırları dışına çıkarılacak yerler*” ile ilgili iki temel kurala yer verilmiştir:

- “31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerler”
- “bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerler”

“orman” sayılmayabilecektir. 6292 sayılı yasanın bu anayasal kurallara aykırı yanları iki boyutludur:

a) Anayasanın 170. maddesine göre bu yerlerden “31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş

yerlerin” ancak ve de yalnızca “**Ormanlar içinde veya bitişigindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımlarından...**” değerlendirilmesi olanaklıdır. 6. maddesinin 1. fıkrasıyla; “*bu yerlerin “31/12/2011 tarihinden önce kullanıcısı ve/veya üzerindeki muhdesatın sahibi olarak gösterilen” kişilere satışını düzenleyen 6292 sayılı yasa ise 10. maddesinin 2 ve 3. fıkrasıyla satışlardan elde edilecek gelirlerin;*

- “*yüzde üçünü geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek miktarı, ... yatırım amacıyla kullanılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü*” hesabına ödenecek;
- “*kalan tutarın yüzde doksanını geçmemek üzere Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenen orana karşılık gelen bölümü*” ise

(1) “*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinde afet riski altındaki alanların dönüştürülmesinde kullanılmak üzere özel ödenek*” ve/veya

(2) Genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilecek tutarlar karşılığı,

- “*nakledilecek orman köylülerine ait taşınmazların kamulaştırılması*”,
- “*2/A alanlarının ıslah, imar ve ihyası, iskânı*”,
- “*orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi*”,
- “*2/A ve 2/B alanlarının en az iki katı verimsiz orman alanlarının ıslahı*” ve
- “*yeni orman alanlarının tesisi için*”

kullanılmak üzere “**gelir**” olarak genel bütçeye aktarılacaktır.

Görüldüğü gibi, “*orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi*” dışındaki bu harcama konuları, Anayasanın 170. maddesindeki “**Ormanlar içinde veya bitişigindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması**” kuralıyla bağdaştırılmaz.

b) Anımsanacağı gibi, Anayasanın 169 ve 170. maddelerinde, dolayısıyla 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2. maddesinin “A” bendinde, ülkemizdeki tüm “orman” sayılan yerlerin ormancılık dışı amaçlarla kullanılabilmesine,

“toprak reformu” gibi dağıtılabilmesine yol açabilecek kurallara yer verilmiştir. Siyasal iktidar 6292 sayılı yasayla, bugüne değin hemen hemen hiç uygulanmayan bu anayasal ve yasal kuralları da akıl almaz bir kargaşa içinde, dilediğince ve daha da önemlisi Anayasanın bu kurallarına bile aykırı olarak yaşamaya geçirebilecektir. Bilindiği gibi, Anayasanın 170. maddesine göre; “*bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin*” yani “*2A arazilerinin*” ancak ve yalnızca “*orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için*” kullanılması ve bu amaçla da gerektiğinde “*Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi*” kuralına yer verilmiştir. 6292 sayılı yasayla yapılan ilgili düzenlemeler Anayasanın söz konusu kuralına da tümüyle aykırıdır:

i) Anayasanın 170. maddesinde sözü edilen köylüler yalnızca “*orman içindeki köyler halkıdır*”. Başka bir söyleyişle; Anayasanın 170. maddesi, “*orman kenarı köylerini*” kapsamamaktadır: 2000 yılı verilerine göre “*orman içi*” sayılan köylerin sayısı 2529 ve toplam nüfusları 7,3 milyondur. Buna karşılık “*orman kenarı*” sayılan köylerin sayısı ise 4850 ve toplam nüfusları ise 12,3 milyondur. Başka bir söyleyişle; 6292 sayılı yasayla “*2A*

arazilerine” yerleştirilebilecek ve/veya bu arazilerin “*yararlanmalarına tahsis edilebileceği*” “*köylü*” sayısı, 2000 yılı verilerine göre 7,3 milyondan 19,6 milyona çıkarılmaktadır. Oysa “*orman kenarı köy*” tanımını “*orman içi köy*” tanımına göre son derece esnektir ve “gerektiğinde” kapsamı daha da genişletilebilecektir.

ii) Anayasanın 170. maddesinde sözü edilen işlem “*2A arazilerinin*”, yalnızca “*orman içi köyler halkının yararlanmalarına tahsisi*”dir. Oysa 6292 sayılı yasanın 7. maddesinin 1. fıkrasının “a” bendine göre bu arazilerdeki “*taşınmazların tapu kayıtlarının bedel alınmaksızın*” geçerli sayılması, daha açık bir söyleyişle mülk edinilmesi olanaklı kılınmıştır.

2) Anayasa Mahkemesi Kararlarına Aykırılık

“*2B arazilerinin*” herkese, daha açık bir söyleyişle de işgalcilerine satılması yoluyla “*değerlendirilmesi*” konusunda Anayasa Mahkemesi’nin iki iptal kararı bulunmaktadır:

a) Anayasa Mahkemesi’nin 3402 sayılı Kadastro Kanunu’nun 45. maddesi ile ilgili 14 Mart 1989 tarihli, E.1988/35 ve K.1989/13 sayılı iptal kararında;

“Orman niteliğini yitiren yer, orman toprağı olmakla devletindir. Bu nitelikte bir yer ancak ihya edilerek Anayasa doğrultusunda köylüye verilebilir, kişilerin özel mülkiyetine geçirilemez. 170. madde, açıkça orman sayılan yerlerin belirtilen nedenlerle orman dışına çıkarılması durumunda orman içindeki köyler halkının kısmen ya da tamamen bu yerlere yerleştirilmesinden önce devlet eliyle ihyayı öngörmüştür... Orman köylüsünü korumayı amaçlayan Anayasa’nın 170. maddesi, orman sınırı dışına çıkarılan yerlerin orman köylüsünün yararlanmasına ayrılmasını öngördüğünden, orman köylüsü olup olmadığı ayrımı gözetilmeden, iskân suretiyle bu yerlerin tapusunu alan kişilere bu yerlerin mülkiyetinin devri Anayasa’ya aykırıdır.”

gerekçesine yer verilmiştir.

b) Anayasa Mahkemesi’nin 2001 yılında çıkarılan 4706 sayılı yasayla ilgili olarak 23 Ocak 2002 tarihinde aldığı Esas No. 2001/382, Karar No. 2002/21 sayılı kararını ise şu gerekçelere dayandırmıştır:

“...ülke nüfusunun dörtte birine yakın bölümü olarak sağlıklı biçimde ve düşük sosyo-ekonomik yapı içinde yaşayan orman içi veya bitişiği köyler halkına, bilim ve fen bakımından orman olarak işletilmesinde hiçbir yarar görülmeyen yerlerin Devlet eliyle ihya edilerek yararlanılmak üzere tahsis edileceği açıklanmıştır. Bu nedenle, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin yalnızca orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirilmesi olanaklıdır. Böylece, ormanların tabrihi önlenerek ulusal ekonomiye katkısı sağlanmak suretiyle orman köylüsünün üretici haline getirilip kalkındırılması amaçlanmıştır. Anayasa’nın bu emredici kuralı nedeniyle yasa koyucunun, bu alanların kullanıcılarına veya başkalarına, hatta orman içi köyler halkına satılmasını veya bu amaçla devredilmesini sağlayacak bir düzenleme yapması olanaklı değildir.”

Siyasal iktidar, 6292 sayılı yasayla, Anayasa Mahkemesi’nin bu kararlarını da, deyiş yerindeyse “arkadan dolaşmakta”, daha doğru bir söyleyişle yok saymaktadır. Oysa 6292 sayılı yasayla Anayasa Mahkemesi’nin söz konusu iptal kararlarına konu olan yasalarla aynı içerikte düzenlemeler yapılmıştır.

Fotoğraf: Yıldırım LİSE

“SONUÇ” OLARAK...

Siyasal iktidar en ilgili ve de bilgili görünen kamuoyunun bile sığ bir orman popülizmiyle “2B arazilerinin” satışına indirgediği duyarlılığı kendince bir fırsat olarak akılcı (!) biçimde değerlendirebilmiştir: 6292 Sayılı “**Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun**”la yaptığı düzenlemeler, yalnızca “2B arazilerinin” Anayasanın 170. maddesinde sözü edilen amaçlarla “değerlendirmemekte”, aksine bu maddedeki kural-lara aykırı amaçlarla ve herkese satışını öngörmek-tedir. Öte yanda, 6292 sayılı yasayla siyasal iktidara yalnızca “2B arazilerinin” satılması değil, “orman” sayılan 21,2 milyon hektarı da dileğince değerlendi-rebilme olanağı sağlamıştır. Ana Muhalefet Partisi tarafından da büyük ölçüde desteklenen bu düzen-lemeler, beklendiği gibi Cumhurbaşkanı tarafından hemen onaylanıp Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak, 6292 sayılı yasayla yapılan düzenlemelerin çoğu 1982 Anayasasının 170. maddesine açıkça aykırıdır. Ne var ki, iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurabilme olanağı artık son derece kısıtlıdır; vurulması durumunda ise Anayasa Mahkemesi’nin verebileceği kararı kestirmek de güç değildir. Şaşırtıcı ve bir o denli de yadırgatıcı olan, en ilgili ve de bilgili oldukları sanılanların 6292 sayılı yasa karşısında bile sığ orman popülizmiyle yetinmeleridir.

Korunan Alan Planlama Süreci ve “Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik” ile İlgili Eleştirel Bir Değerlendirme

Prof.Dr. Yalçın KUVAN

İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormancılık
Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı

1. Giriş

Her bir korunan alanın, çeşitli yönetsel etkinliklerin önceden tanımlanması, amaçların belirlenmesi, gelecekte karşılaşılabilecek konu ya da sorunlara ışık tutulabilmesi için bir planlama çalışmasına gereksinimi vardır. Korunan alanın kaynak nitelikleri, amaçları ve kullanım esaslarını ortaya koyan korunan alan planı “**Genel Yönetim Planı**” ya da “**Yönetim Planı**” olarak isimlendirilmektedir. Milli parklar ve diğer korunan alanlar için hazırlanacak bir yönetim planı, söz konusu alan için belirlenmiş ayrıntılı amaç ve hedefleri; alanın doğal ve kültürel kaynak değerlerinin özelliklerini (envanter çalışması); alanın içi ve yakın çevresinde yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini; yönetsel eylemleri; personel tahsisi, bütçeleme ve finans konularını, amaçlara ulaşılması için gerekli araç ya da teknikleri (zonlama, taşıma kapasitesi gibi); alt-yapı ve tesislerin tasarımı; alan içindeki çeşitli insan kullanımlarıyla ilgili sınırlama ve kuralları; kaynakların korunması ve bakımıyla ilgili önlem ve eylemleri içerir (KUVAN, 2012).

Planlama çalışmasıyla gelecekte ortaya çıkabilecek olası sorunlar ve bunlara yönelik çözümlerin ortaya konulması gerekir. Bu kapsamda planı yapılacak korunan alanla ilgili tüm kesimlerin (yöre halkı, ilgili kamu ve özel sektör temsilcileri, sivil toplum örgütleri, araştırmacılar ve üniversiteler, ziyaretçiler ve arazi sahipleri v.b.) beklenti, görüş ve önerilerinin dikkate alınarak katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmada ilk önce bir korunan alan planı hazırlanırken hangi aşamaların izlenmesi gerektiği üzerinde durulmuş, daha sonra söz konusu planlama süreci ve bu süreçte dikkat edilmesi gereken noktalardan hareketle 23 Mart 2012 tarihli “**Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik**” ile ilgili eleştirel bir değerlendirme yapılmıştır.

2. Korunan Alanlarda Planlama Süreci

Bilindiği gibi yönetim planlama, örgütleme, yürütme ve denetim gibi işlevlere ilişkin etkinliklerin birbiriyle ilişkili ve uyumlu bir şekilde yürütülmesine dayanan bir süreci içermektedir. Amaçlar, politikalar ve gelecekte atılması gereken adımlar planlama aşamasında belirleneceği için, yönetim sürecinin başarılı bir şekilde işlemesi en başta planların bilimsel esaslara uygun bir şekilde hazırlanmasıyla olanaklıdır.

Korunan alanların, doğa koruma amacı ve bu amaçla uyumlu sürdürülebilir insan kullanımlarına yönelik yönetim amaçlarının gerçekleştirilmesi de bilimsel esaslara dayalı bir plana göre yönetsel etkinliklerin yürütülmesine bağlıdır. Genel olarak milli park ve diğer korunan alanlardaki planlama süreci, birbirini izleyen 10 aşamayla açıklanabilir. Bu aşamalar, geleceği planlamak için bugünün değerlendirilmesine dayanan tasarlanmış bir süreci gösterir. Burada önemli olan aşamaların ismi değil süreçtir ve yeni bilgilerin kullanılabilir hale gelmesi için daha önceki kararların gözden geçirilmesi gereklidir. Bu aşamalar şunlardır (LUCAS, 1995; THOMAS ve MIDDLETON, 2003):

1- Bir Planlama Ekibinin Kurulması

Planlar, genel olarak çeşitli uzmanlık alanlarının temsilcilerinden oluşan bir ekip tarafından hazırlanır. Ekip çalışmasında, ilgili korunan alan kaynaklarının özelliklerine göre ormancılık, yaban hayatı, jeoloji, açık hava rekreasyonu, ekoturizm, tarım, peyzaj mimarlığı, tarih, ekonomi, arkeoloji, mimarlık, şehir ve bölge planlama, halkla ilişkiler, sosyoloji vb. uzmanlık alanlarındaki personelden geniş ölçüde yararlanılmalıdır.

2- Geçmişe İlişkin Temel Bilgileri Toplamak ve Alan Envanteri

Alanla ilgili, biyofiziksel, kültürel ve sosyo-ekonomik verilerin toplanmasını içerir. Bu bilgiler, bilimsel yayınların, ilgili kamu ya da özel sektör kuruluşlarının yayın ya da belgelerinin incelenmesi ve bilgi sahibi insanlarla yapılan görüşme ve anketlerle elde edilebilir.

Daha sonra, önceki bilgileri güncelleştirmek ve alanı yeni bakış açılarıyla gözden geçirmek

için arazi çalışmasıyla yeni bilgiler toplanır. Genellikle, flora ve fauna başta olmak üzere doğal kaynaklar ve bunların özellikleri incelenir, alanda endemik, nesli tehlikede olan türler ve hassas ekosistemler varsa ayrıntılı bir şekilde saptanır, bunun yanında arkeolojik alanlar ve kültürel özellikler, yerel ekonomi ve ulaşım ağları, alandaki altyapı, yakın çevredeki nüfus ve yöre halkının gereksinimleri, geleneksel ve bugünkü kullanım-kullanıcı özellikleri ortaya konur (THOMAS ve MIDDLETON, 2003).

3- Kaynaklarla İlgili Tehdit ve Olanakların Saptanması ve Danışma Sürecinin Geliştirilmesi

Çevresel, ekonomik, politik, yönetsel ya da yasal açıdan doğal kaynaklara yönelik tehditler ve bunların ortadan kaldırılmasına yönelik olanakların dikkate alınması ve analizi bu noktada önemlidir. Alan dışından gelen insan kaynaklı tehditler (avcılık, ağaç kesme ve yerleşme gibi yasa dışı kullanımlar, yöre halkı-milli park örgütü arasındaki çatışmalar vb.), yasal zorunluluklar ve politik tercihlerden kaynaklanan sorunların tanımlanması gerekmektedir. Ulusal politika ya da planların gözden geçirilmesi ve ilgili bölgesel ya da kesin gelişme planlarının yapılması bu aşamada gereklidir. Bu ileriki aşamalarda gerçekleştirilecek planların daha gerçekçi olmasını sağlar (THOMAS ve MIDDLETON, 2003).

Bir korunan alan, bölgesel arazi kullanım biçimlerinin bütüncül bir parçası olarak düşünülmelidir. Planlama ekibi, alan dışındaki gelişmeler ve etkilerini de gözden geçirmelidir. Korunan alan yönetimi, yerel yönetim ve yöre halkının katılımını gerektiren bir danışma sürecini işletmek ve bu sürece katkı yapacak ilgi gruplarının sayısını arttırmak için gerekli çalışmaları yapmalıdır.

4- Yönetim Vizyonu Geliştirme ve Amaçların Belirlenmesi

Yönetim planlama sürecinde milli parkın gelecekte beklenen ideal durumunu gösteren, uzun dönemli bakış açısını ortaya koyan ifadeler bu aşamada belirlenmelidir. Benzer kaynak tipleri, bölge ve kırsal alanlarla bir bütün olarak, alanın yönetim amaçlarının ayrıntılı olarak belirlenmesi de bu aşamada gerçekleştirilir. Söz konu amaçlar

Fotoğraf: Yıldırım LİSE

yaşama ortamı ve türlerin yönetimi, araştırma-veri toplama ve izleme, altyapı-haberleşme, ziyaretçi kullanımı ve tesisler, eğitim-bilgilendirme, sosyal çevre ve kültürel özellikler, kaynak yaratma ve idari işler gibi konular için ayrı ayrı ortaya konur. Ziyaretçilerin gerçekleştirecekleri rekreasyonel kullanımlara ilişkin taşıma kapasitesi de bu aşamada belirlenir (THOMAS ve MIDDLETON, 2003).

5- Alanın Yönetim Zonlarına Bölünmesi

Değişik amaç ve kullanımlar için, bir korunan alanın alanlara ayrılmasıdır. Zonlama, farklı yönetim amaçları ve kullanım özelliklerine göre parkın tamamının çeşitli zonlara (doğal, tarihi, gelişim ve özel kullanım zonu gibi) bölünmesi ya da parkın bir bölümünde, özellikle rekreasyonel kullanımın söz konusu olduğu alanların kullanım tiplerine ayrılmasıyla ilgili olabilir.

Bir ulusal park ya da doğa parkında doğal, tarihi, park gelişim ve özel kullanım zonu gibi ana zonlar ve bunlara bağlı alt zonlar bulunabilir. Doğal zonlar (yabanıl zon, koruma zonu olarak da isimlendirilebilir) kendi içinde mutlak koruma

zonu ya da çekirdek zon, özel öneme sahip, tipik ya da hassas ekosistemleri içeren zonlar gibi alt zonlara ayrılabilir ve doğal kaynakları koruma ve bilimsel araştırmalar amacıyla yönetilen alanları içerirler (THOMAS ve MIDDLETON, 2003). Tarihi zonlar ise, tarihsel değerlerin korunması ve bazı yapıların yönetsel amaçlarla (ziyaretçi merkezi gibi) kullanılması ve halka tanıtılması amacıyla yönetilen alanlardan oluşur. Park gelişim zonları; rekreasyonel kullanımlar ve park yönetimi için gerekli tesis ve alanlardan, özel kullanım zonları ise; yerleşme, balıkçılık, tarım ve ticaret gibi amaçlarla kullanılan ve park yönetimi dışındaki örgütler tarafından kontrol edilen alanlardan oluşur (LASCURAIN, 1996; Mc CURDY, 1985). Bazı milli parklarda özel kullanım zonu park gelişim zonu içine de dahil edilebilmektedir. Değişik ülkelerde zonlara verilen isimler de farklılıklar olabilmektedir.

6- Yönetim Programlarının Hazırlanması ve İlgili Tercihlerin Yapılması

Neyin nerede yapılacağını gösteren zonlamayla birlikte, bunların nasıl ve kim tarafından

yapılacağına da belirlenmesi gerekir. Bu amaçla hazırlanacak yönetim programları 5'e ayrılabilir: (1) biyolojik ve fiziksel kaynakların korunmasıyla ilgili akışı gösteren "kaynak yönetimi ve koruma programı" (2) geleneksel kullanımlar, rekreasyon, turizm vb gibi kullanımlar ve bunlarla ilgili gelişme ve tesisleri içeren "insan kullanımı" programı (3) ekolojik süreçler ve yöre halkının gereksinimlerinin anlaşılması için gerekli "araştırma ve denetim" programı (4) yerel kalkınmaya destek programı ve (5) yönetim için gerekli organizasyon, insan ve finans kaynaklarının belirlenmesiyle ilgili "yönetmelik (idari)" program (THOMAS ve MIDDLETON, 2003).

Daha önce belirlenen amaçlara ulaşılması için gerekli bütün programlar ve fiziksel tesislerle ilgili tercihler de bu aşamada yapılır.

7- Finansal Uygulamaların Belirlenmesi

Görevlendirilecek personel, araç-gereç olanakları, alanda planlanan tüm kullanımlar, bunlarla ilgili tesisler ve alınacak önlemlerle ilgili kararların verilmesinde maliyet / fayda analizlerinin yapılması gereklidir.

8-Taslak Planının Hazırlanıp Dağıtılması

Planlama ekibi, eleştirilerden yararlanmak ve gerekli düzeltmeleri yapmak üzere hazırladığı taslak planı, hem sorumlu olduğu kuruma hem de planlaması yapılan alanla ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtır.

9-Planın Değerlendirilmesi ve Son Şekli Verilerek Dağıtımı

Planlama ekibi ve ilgili korunan alan yönetim örgütü tarafından bütün öneri, görüş ve eleştiriler gözden geçirilir. Planlama ekibi ve korunan alan yönetimi, düzeltilmesi gereken noktalar ve yapılması gereken işlerin önceliklerine karar verir.

Plan onaylandıktan sonra ilgili devlet kuruluşlarına, siyasi partilere, konuyla ilgilenen gönüllü kuruluşlara, üniversite ve araştırma merkezlerine ve yöre halkını temsil eden gruplara dağıtılır. Bu aşamada, planın açıklanması için ilgili kesimlerle toplantılar yapılır.

10-Denetim ve Planın Gözden Geçirilmesi

Planın, güncel gelişmeler doğrultusunda yenilenmeye ihtiyacı vardır ve belli bir zaman dilimi için uygulanması gerekmektedir. Değişik uygulamalar olmakla birlikte planlar genellikle 5 ya da 10 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Bunun yanında, daha sık aralıklarla gözden geçirilmesi ve olası değişikliklere uyumlu hale getirilmesi gereklidir. Uygulama dönemimin sonuna gelindiğinde ise amaçlara ne ölçüde yaklaşıldığının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılmalı ve bu doğrultuda plan yenilenmelidir.

3. "Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik" ile İlgili Değerlendirme

Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik, 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır. Yönetmeliğin amacı şu şekilde belirtilmiştir: "milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanlarda yapılacak planlar ile doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planlarının hazırlanması, yapım esasları, gösterimi, onaylanması, uygulaması, denetimi ve bu planları hazırlayacak müelliflerin nitelikleri ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemek".

Yönetmeliğin 3. maddesinde uzun devreli gelişme planı ve yönetim planı aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

Uzun Devreli Gelişme Planı: Milli park olarak belirlenen yerlerin özellik ve nitelikleri göz önünde tutularak, koruma ve kullanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini kapsayan ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamı dışındaki gelişme planlarını,

Yönetim planı: Korunan veya korunması düşünülen bir alanın coğrafi sınırlarını, fiziki yapısını, sosyo-ekonomik durumunu ve sahip olduğu biyolojik çeşitliliği tanımlayan, alanı

etkileyen tehditleri, baskıları ve diğer sorunları açıklayan, korunan alan yönetiminin vizyon, amaç ve hedefleri ile bu hedeflere ulaşmak için gerekli faaliyetleri belirleyen, bu planın hazırlanması ve uygulanmasında paydaşların katılımcılığının boyutları ve koşullarını tanımlayan, alanın kullanımına yönelik koruma bölgelerini belirleyen, korunan alanın daha etkili yönetimini sağlayan belgeyi ifade eder.

Yönetmelikle ilgili hükümler gereğince korunan alan planlarının hazırlanması ve onaylanmasıyla ilgili yetkiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü başta olmak üzere bu Bakanlığa bağlı diğer birimlerde toplanmıştır. Ancak Yönetmeliğin 6. maddesinde bu duruma istisna oluşturacak bir hükme yer verilmiştir. Söz konusu maddenin (b) bendinde, uzun devreli gelişme planlarının Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yapılacağı veya yaptırılacağı, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca hazırlanan veya hazırlattırılan gelişme planlarında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının olumlu görüşü alınacağı, bu görüş dikkate alınarak Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yürürlüğe konulacağı belirtilmiştir.

Bu yönetmelikle ilgili en sorunlu noktalardan biri korunan alan yönetiminde bir yetki karmaşasına yol açmasıdır. Yönetmelikte adı geçen korunan alanların önemli bir bölümünün (milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtlarından oluşan korunan orman alanları) yönetiminden Orman ve Su İşleri Bakanlığı hizmet birimlerinden “Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü” sorumlu olduğu halde neden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ülkedeki korunan alanların tümünün planlamasını kapsayan bir yönetmelikle yetkileri üstünde toplamıştır? Yukarıdaki istisna maddesi bu soruya bir cevap oluşturmamaktadır. Çünkü 6. maddenin (a) bendinde “Milli parklar, tabiat parkları, sulak alanlar, benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanlarda, kaynak değerlerinin etkin korunması, devamlılığının sağlanması, koruma-kullanma dengesi gözetilerek arazi kullanım kararlarının geliştirilmesi, korunan alan ile etkileşim halinde bulunan yerleşim alanlarının olumsuz etkileri gözetilerek sosyo-ekonomik faaliyetlerin belirlenmesi için öncelikle uzun devreli gelişme planı veya yönetim planları hazırlanır” ifadesi

yer almaktadır. Yani Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumluluğundaki alanlar için sadece uzun devreli gelişme planları hazırlanmayacak “**yönetim planları**” da hazırlanabilecektir. Ancak 6. maddenin (b) bendine göre sadece uzun devreli gelişme planlarını yapma veya yaptırma yetkisi Orman ve Su İşleri Bakanlığına verilmiş, üstelik bu planların yürürlüğe konması için Çevre ve Orman Bakanlığının olumlu görüşünün alınması koşulu getirilmiştir.

Diğer yandan uzun devreli gelişme planı tanımı sadece milli parkları kapsamaktadır. Yani milli park dışındaki tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtlarıyla ilgili planların hazırlanması ve onaylanmasıyla ilgili yetki Çevre ve Şehircilik Bakanlığında mı olacaktır? (Yönetmeliğin bu noktada kendi içinde de bir çelişkisi ya da anlam karmaşası bulunmaktadır. Tanımda uzun devreli gelişme planları sadece milli parklarla sınırlı tutulmuşken, 6. maddenin (b) bendinde milli parklar, tabiat parkları, sulak alanlar ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanlarda uzun devreli gelişme planı veya yönetim planı hazırlanacağı belirtilmektedir). Milli park ve orman rejimindeki diğer korunan alanlar dahil tüm alanlarda yönetim planı hazırlama yetkisi de sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığında olduğundan böyle bir durum ilk başta yönetimin temel ilkeleri ile çelişmekte ve bir yetki karmaşası ortaya çıkarmaktadır. Aslında çelişkinin kaynağı bu yönetmeliğin dayanağını oluşturan 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleridir. 17 Ağustos 2011 tarihli ve 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile özetle “milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanların tescil ve ilanına ilişkin esasları ve bu alanların kullanma ve yapılaşmaya yönelik ilke kararlarını belirlemek, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını yapmak ve yaptırmak” görevi Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

4 Temmuz 2011 tarihli “Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ise milli parklar,

tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve sulak alanların **ayrılması, korunması, planlanması, düzenlenmesi, geliştirilmesi**, tanıtılması, **yönetilmesi**, işletilmesi ve işlettilmesi ile ilgili işleri yürütmekle ilgili görevleri Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne vermiştir. Açıkça görülmektedir ki benzer görevler iki genel müdürlüğe verilerek bir yetki çatışmasına yol açılmıştır. Daha da önemlisi, bu yönetmelik ve dayanağı olan 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri korunan doğal alanların yönetimiyle ilgili uzun yıllara dayalı bir bilgi ve deneyim birikimine sahip ormancılık örgütünü devre dışı bırakmak anlamına gelmektedir.

Bu noktada geçmişten bu yana ülkemizdeki korunan alanlar için hazırlanan planlara uzun devreli gelişme planı ismi verilmesinin yanlışlığını da vurgulamak gerekir. Giriş bölümünde belirtildiği gibi milli park ve diğer korunan alanların amaçlarını ve bu amaca ulaşmak için yapılması gerekenleri, doğal ve kültürel kaynakların özellikleri ve kullanım esaslarını kapsamlı biçimde içeren planlar aslında genel yönetim planı ya da yönetim planlarıdır. Genel yönetim planına dayalı olarak çeşitli imar ve uygulama planları ya da gelişme planları hazırlanmaktadır.

Yönetmeliğin şiddetle eleştirilmesi gereken bir maddesi de 11. maddedir. Bu maddenin 1. fıkrasında “Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanlarda hazırlanacak her tür ve ölçekte planların müellifi, şehir plancısı veya şehir ve bölge plancısıdır” ifadesi yer almaktadır. Korunan alanlarda planlama sürecini ve ilgili aşamaları özetleyen 2. bölümde belirtildiği gibi korunan alan planlamasının ilk aşaması bir planlama ekibinin oluşturulmasıdır. Bu planlama ekibinde de planlaması yapılacak alanın kaynak değerleriyle uyumlu şekilde doğal ve kültürel kaynak yönetimine dayalı çeşitli mesleklerin temsilcilerine gereksinim duyulmaktadır. Bu açıdan milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat alanlarının planlanmasında ilk akla gelmesi gereken meslek dalı “**Orman Mühendisliği**”dir. Daha önce de belirtildiği gibi ilgili alanın niteliğine göre orman mühendisleriyle birlikte başta peyzaj mimarları olmak üzere, yaban

hayatı uzmanları, ziraat mühendisleri, jeologlar, biyologlar, arkeologlar, sosyologlar, ekonomistler, mimarlar, şehir ve bölge plancıları bu ekip içinde olabilir. Ancak madde neden orman rejimindeki ve diğer korunan alanlarda hazırlanacak her tür ve ölçekteki planların müellifi olarak şehir plancıları veya şehir ve bölge plancılarını belirlemiştir? Ayrıca, 29/6/2006 tarihli ve 5531 sayılı “Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun” ve bu kanunla ilgili yönetmeliklerdeki hükümlerle de milli park ve orman rejimindeki diğer korunan alanların planlanmasıyla ilgili işler orman mühendisleri ve orman yüksek mühendislerinin çalışabileceği mesleki konular arasında sayılmıştır.

Diğer yandan, başta doğal kaynak yönetimine dayalı uzmanlık alanı temsilcilerinden oluşması gereken orman rejimindeki korunan alanların planlama ekibinde hangi meslek dallarının temsilcilerinin bulunması gerektiği neden ayrıntılı bir şekilde belirtilmemiştir? Doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planlarını hazırlayacak ekipte hangi meslek gruplarından uzmanların bulunması gerektiği ayrıntılı bir şekilde belirtilmişken, korunan orman alanları için ilgili meslek dalları neden sıralanmamıştır? Neden milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtlarındaki orman ekosistemleri, bitki ve hayvan türlerinin özellikleri, yetişme ortamı koşulları, yaban hayatı, biyolojik çeşitlilik, ekolojik ilişki ve süreçler konularında bir uzmanlığa sahip olmayan, genel olarak kent planlamasına dayalı bir uzmanlık alanının temsilcileri olan şehir plancıları veya şehir ve bölge plancıları korunan orman alanlarının planlanmasında en fazla yetkiye sahip olması gereken uzmanlar olarak kabul edilmiştir? Bu sorular bu yönetmeliğin sorunlu yönlerini bir kez daha vurgulamakta, planlama ekibinin oluşturulmasında bilimsel esaslara uygun bir anlayışın benimsenmediğini göstermektedir. Bu noktada belirtmek gerekir ki bu yönetmelik çıkmadan önce de orman rejimindeki korunan alanların planlanması sürecinde ilgili uzmanlık alanlarının temsilcilerinden gerektiği kadar yararlanılamamış, yine çoğunlukla şehir ve bölge plancıları etkin olmuştur. Aslında geçmişten bugüne devam eden bu anlayışın değişmesi gerekmektedir.

4. Sonuç

644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve buna dayalı çıkarılan söz konusu yönetmelik yetki karmaşası yaratacak şekilde, uzmanlık alanı ve uygulama deneyimini dikkate almadan hangi alan için olursa olsun (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumluluğundaki alanları da kapsayacak şekilde) korunan alanların planlamasıyla ilgili yetkileri Çevre ve Şehircilik Bakanlığında toplamıştır. Adı geçen Kararname ve Yönetmelik hükümlerinde açıkça görülmektedir ki, ormancılık örgütünün orman rejimindeki korunan alanlardaki yetkileri zayıflatılmış, yasal açıdan yönetimi ve planlanmasından sorumlu olduğu alanlarda bile devre dışı bırakılmaya çalışılmış ve bir yetki karmaşası ortaya çıkmıştır. Bu nedenle orman rejimindeki korunan alanların planlanmasıyla ilgili yetkiler ormancılık örgütünde toplanacak şekilde yeni bir yasal düzenleme yapılmalıdır.

Korunan alan yönetiminin başarılı ve etkin bir şekilde yürütülmesi, aşamaları bu çalışmanın 2. bölümünde özetlenen bir sürecin izlenmesiyle ortaya çıkacak bir "korunan alan yönetim planının" hazırlanması ve uygulanmasına bağlıdır. Bu plan da ancak, planı yapılacak alanla ilgili uzmanlık alanı temsilcilerinin planlama ekibinde yer almasıyla istenen ölçütlere uygun olarak hazırlanabilecektir. Bu açıdan korunan orman alanlarının planlanmasıyla ilgili bir yönetmelik, planlama ekibinde başta orman mühendisi, peyzaj mimarı, jeolog, ziraat mühendisi, su ürünleri mühendisi, biyolog, zoolog, ekolog gibi doğal kaynak tabanlı uzmanlık alanlarının temsilcileri ile arkeolog, halkla ilişkiler uzmanı, sosyolog, ekonomist, mimar, şehir ve bölge plancıları gibi diğer uzmanların birlikte yer almasına ilişkin bir düzenleme içermelidir. Planlama ekibindeki meslek dalları korunan alanın kaynak nitelikleri ve sosyal çevrenin özelliklerine göre farklılık gösterebilir. Plan müellifi olarak şehir plancısı veya şehir ve bölge plancıları değil, orman mühendisleri veya peyzaj mimarları yetkili kılınmalıdır. Tercihen bu iki meslek grubunun doğa koruma, doğal kaynak yönetimi, korunan alan yönetimi gibi konulara ağırlık veren bir yüksek lisans ya da doktora programından mezun uzmanları plan müellifi olarak seçilmelidir.

Bütün bunların yanında, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce yürütülen korunan alanlardaki planlama çalışmalarında görülen eksiklikler de giderilmeli, bilimsel esaslara uygun bir şekilde ve katılımcı bir anlayışla bu çalışmanın 2. bölümünde özetlenen planlama sürecine uygun çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle korunan alan içi ve yakın çevresinde yaşayanların özellikleri ve korunan alanla ilişkileri sosyal araştırma yöntemleri kullanılarak belirlenmeli, planlama ekibi ilgili uzmanlık alanlarının temsilcilerini içerecek şekilde daha geniş bir katılım sağlanarak oluşturulmalıdır.

Fotoğraf: Yıldray LİSE

Kaynaklar

- KUVAN, Y. 2012. Doğa Koruma ve Korunan Alanlar, İstanbul Üniversitesi Yayın No:5066 (Basım aşamasında), İstanbul.
- LASCURAIN, H.C. 1996. Tourism, Ecotourism and Protected areas. ISBN 2-8317-0124-4, IUCN, Gland.
- LUCAS, P.H.C. 1995. Protected Landscapes. A guide for Policy-makers and planners, Chapman & Hall Ltd. ISBN 0-412-Ç55307-7, London.
- McCURDY, D.R. 1985. Park Management. Southern Illinois University Press, 250p.
- THOMAS, L., MIDDLETON, J. 2003. Guidelines for Management Planning of Protected Areas, IUCN Gland, Switzerland and Cambridge, UK. ix +79 s.

Su Üretimi ve Kalitesi Açısından Orman ve Meraların Önemi

A. Alper BABALIK*

Nilüfer YAZICI*

*SDÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü, Isparta

1. Giriş

Bitki ve hayvanların fizyolojik faaliyetlerinde en önemli kısıtlayıcı sudur. Toplumların sosyal ve ekonomik gelişimleri suya ihtiyacını da önemli ölçüde artırmaktadır. Bu yüzden, su kaynaklarının geliştirilmesi ve toplumun kullanımına sunulması önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Su kaynaklarının ilk çıkış noktaları olan havzalar genellikle orman ve mera alanlarından oluşmaktadır. Yukarı havzalarda yapılan her türlü faaliyet aşağı havzalardaki su miktar ve kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir (Kavgacı, 2002).

Türkiye'nin yağış rejimi mevsimlere ve bölgelere göre çok büyük farklılık göstermekle birlikte yıllık ortalama yağış 643 mm'dir. Bu da toplamda yılda yaklaşık 500 milyar m³ suya karşılık gelmektedir. Bu miktarın 274 milyar m³'ünün toprak ve su yüzeylerinden ve bitkilerden olan buharlaşmalar yoluyla atmosfere geri döndüğü; 41 milyar m³'ünün yüzeyden sızmalar suretiyle yeraltı suyu rezervlerini beslediği; 186 milyar m³'ünün ise çeşitli büyüklükteki akarsular aracılığı ile denizlere ve kapalı havzalardaki göllere boşalmak suretiyle akışa geçtiği kabul edilmektedir. Ayrıca, komşu ülkelerden doğan akarsular ile yılda 7 milyar m³ suyun ülkemiz su potansiyeline dahil olduğu göz önünde bulundurulduğunda, toplam yenilenebilir tatlı su potansiyelimiz 234 milyar m³ olmaktadır. Ülkemizde kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 1735 m³civarındadır. Türkiye kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı açısından diğer bazı ülkeler ve dünya ortalaması ile karşılaştırıldığında, su sıkıntısı olan ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir (Çakmak vd., 2011). Bunun başlıca nedenleri arasında, topoğrafyadaki düzensizlikler nedeniyle kaynakların kontrol edilemeyişi, yağışların ve kaynakların bölgelere göre dengesiz dağılımı, su kaynaklarının bütüncül havza bazında yaklaşımlarla uzun vadeli planlamalar yerine bölgesel, bağımsız ve kısa vadeli projelerle kullanıma açılması sayılabilir.

Su toplama havzalarının çıkışında görülen suyun miktarı ve kalitesi pek çok faktöre bağlıdır. Bu faktörlerden en önemlileri havzanın iklimi, topoğrafyası, jeolojik yapısı, toprak yapısı, bitki örtüsü ve arazi kullanım durumudur. Bu faktörlerden ilk dördü üzerinde insan etkisinin hemen hemen hiç bulunmadığı dikkate alınırsa geriye kalan bitki örtüsü ve arazi kullanım şekli insan tarafından direkt etkilenebilen etmenlerdir (Özhan, 2002).

Bitki örtüsü ve arazi kullanım şekli dikkate alındığında, su üretimi ve kalitesi açısından orman ve mera alanlarının önemi büyüktür. Çünkü su havzalarının büyük bir bölümü orman ve mera ekosistemleri ile kaplıdır. Bunun yanı sıra tarımsal alanlar suyu kullanan ve kirleten ekosistemler olarak dikkat çekmektedir (Geray, 2007a).

Kaliteli su üretimi bakımından ormanların önemi herkes tarafından kabul edilebilecek bir gerçektir. Bitki örtüsünden yoksun alanların miktar olarak daha fazla su ürettikleri düşünülse de, bu alanlarda yağışlarla birlikte meydana gelecek erozyon sonucunda, sel ve taşkınlarla birlikte baraj havzaları hızlı bir şekilde dolacak ve ömürleri kısılacaktır. Bundan dolayı yüksek kalitede değerli suyun ana kaynağı olarak ormanlar büyük önem arz etmektedir.

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, ormanlık havzaların su verimleri ormansız havzaların su verimlerinden yaklaşık 2 kat daha fazladır. Orman örtüsünde her %10'luk artışa karşılık yıllık ortalama akışta 12-17 mm'lik bir artış meydana gelmektedir (Görecelioğlu, 1992).

oluşturduğu yem alanlarıdır (Aydın ve Uzun, 2002; Tosun ve Altın, 1986). Türkiye'nin yaklaşık % 28'ini kaplayan çayır ve meralar havzaların su üretimi ve kalitesini doğrudan etkilemektedirler (Gökkuş ve Koç, 2001). Ülkemizdeki meralar genel olarak oldukça meyilli ve engebeli arazilerde bulunmakta olup, bunların % 90'ı V. ve VII. sınıf araziler üzerinde bulunmaktadır (Büyükburç, 1999). Ayrıca meraların % 82'si yarı kurak bölgelerde yer almaktadır (Bakır, 1987; Gökbulak, 2002). Aynı zamanda meralar sığ topraklar üzerindeki bitki toplumlarını temsil etmektedir. Bu durumda su, meralarda en önemli yaşam kaynağı olarak daha da büyük önem arz etmektedir. Meralardaki su kaynakları sadece evcil hayvan sürüleri için değil aynı zamanda yaban hayatı içinde oldukça önemlidir.

2. Orman ve Meraların Su Üretimi ve Kalitesi Üzerindeki Rolü

Su üretim havzalarında arazi kullanma şekilleri ile bu kullanımların miktarı ve uygulama biçimi havza hidrolojisinde önemli etkilere sahiptir. Amaç en yüksek kalite ve miktarda su üretmek olduğu için yağış ve toprak özelliklerine göre en uygun arazi kullanım biçimini ve toprak örtüsünü oluşturmak gerekmektedir (Göl, 2008). Bir havzada arazi kullanım biçimleri olarak orman, tarım, mera ve yerleşim alanı gibi oluşumlar su verimini farklı şekillerde etkilemektedir. Ülkemizde orman alanlarından gelen su 49 milyar m³/yıl, mera alanlarından gelen su ise 52 milyar m³/yıl olmak üzere toplam 101 milyar m³/yıl su üretilmektedir (Kantarıcı, 2007).

Su üretim havzalarında havzanın hidrolojik özelliklerini olumsuz etkileyen her türlü işletme, yanlış arazi kullanımı olarak nitelendirilmektedir. Bilindiği gibi orman ve mera topraklarının infiltrasyon ve hidrolik iletkenlik oranı diğer arazi kullanım türlerine göre daha yüksektir (Göl, 2008).

Orman ve meralar, su kaynaklarının gelişmesi ve kalitesini etkilemeleri yönüyle oldukça önemli bir role sahiptir. Ayrıca bu alanların suyun miktarına etkisinin yanı sıra, suyun kalitesini iyileştirme işlevi de bulunmaktadır. Ormanlık alanlarda infiltrasyonun yüksek olması, akarsuların genellikle taban suyu akışlarıyla beslendiğini ve bunun sonucunda verimlerinin yüksek olduğunu

ve erozyon olgusunun söz konusu olmadığını göstermektedir (Özyuvacı vd., 2001). Yapılan çalışmalarda su üretiminin ormanı oluşturan ağaç türlerine göre değişiklik gösterdiği de ortaya çıkmıştır. Meşe ve kayın gibi yapraklı ağaç türlerinin hakim olduğu ormanlar, çam, ladin gibi iğne yapraklı türlerden oluşan ormanlara oranla su üretimi açısından daha uygun yapıdadır (Özhan ve Gökbulak, 2001). Bitki örtüsünden yoksun alanlarda yağış doğrudan yüzeysel akışa geçerek akarsuya ulaştığı için bu tür alanlarda sediment miktarı önemli oranda artmakta ve suyun ekolojik şartları değişmektedir. Oysaki orman ve meralar sahip oldukları bitki örtüsü ile yağış suyunu depolayıp toprağa yavaş ileterek erozyonu önler ve toprağa kazandırdığı gözenekli yapı ile daha fazla suyun toprağa girmesini sağlamaktadır. Bu şekilde toprak altına geçerek yeraltı sularına ulaşan yağış suyu, dereler ve baraj göllerini her mevsim düzenli olarak beslemenin yanı sıra, şiddetli yağışlarda da sel olasılığını azaltmaktadır.

3. Sonuç ve Öneriler

Su tüketiminin çok, su üretiminin yeterli olmadığı yerlerde; su sıkıntısını önlemede devreye sokulması gereken en önemli karasal ekosistemler orman ve mera ekosistemleridir. Eğer bir havzada orman ve mera ekosistemleri ağırlıktaysa, suyun nicelik, nitelik ve rejim parametreleri, orman ve mera ekosistemlerinden yoksun havzalara göre daha iyi durumda olmaktadır (Geray, 2007a).

Suyun üretimi için dağlık arazideki ormanların korunması, çalılışmış ve bozuk orman alanlarının ağaçlandırılması, meraların ıslahı ve toprakların korunması gerekmektedir. Türkiye'nin dağlık arazideki doğal ekosistemlerinin korunması ve dengelerinin yeniden sağlanması, akarsulara ulaşacak, barajlarda toplanacak, tarım alanlarının sulanmasında ve hidroelektrik üretiminde kullanılacak suyun dağlık arazide toprağa sızdırılması, sellere dönüşmeden, toprak erozyonuna sebep olmadan devamlı bir akış düzenine kavuşturulması gerekmektedir (Kantarıcı, 2007).

Ayrıca sediment yoğunlukları, otlatma yapılan havzalarda otlatma yapılmayanlara göre çoğunlukla daha yüksek olup, bu alanlarda suların bakteriyolojik kirlenmesi genellikle daha

fazla olmaktadır. Dere kıyılarını ve buralardaki vejetasyonu koruyan mera yönetimi uygulamaları, otlatmadan kaynaklanan sedimantasyon zararlarının en az düzeyde tutulmasına yardımcı olacaktır (Görcelioğlu, 1992).

Türkiye, ortalama yükseltisi ve yükselti farkları fazla olan bir ülke olduğundan havzalardaki su üretimi arttırılabilir ve gelecekteki su kıtlığı azaltılabilir. Ancak su üretimine ayrılacak orman ve mera alanlarının arttırılması ve öncelikler

ışığında hızla çok boyutlu önlem alınması zorunludur (Geray, 2007b).

Su üretim havzalarında karşılaşılan en önemli problemlerden birisi olan kaliteli su üretimi için orman ve meraların mevcut durumlarının bilinmesi ve su üretim fonksiyonu bakımından iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu alanlar sadece odun ve yem üretimi amaçlı değil aynı zamanda su üretimi amaçlı olarak havza ölçeğinde planlanmalı ve yönetilmelidir.

Kaynaklar

Aydın, İ., Uzun, F., 2002. Çayır-Mera Amenajmanı ve Islahı. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No: 9, 313 s., Samsun

Bakır, Ö., 1987. Çayır-Mera Amenajmanı. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 992, Ders Kitabı No: 292, 362 s., Ankara

Büyükbuğ, U., 1999. Meralarımızın Toprak-Su Muhafazası ve Biyolojik Zenginlik Yönüyle Önemi ve Alınması Gerekli Tedbirler. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Çayır-Mera Yem Bitkileri ve Havza Geliştirme Daire Başkanlığı, 283-296, Ankara

Çakmak, B., Aküzüm, T., Çiftçi, N., Zaimoğlu, Z., Acar, B., Şahin, M., Gökalt, Z., 2011. Su Kaynaklarının Geliştirme ve Kullanımı. http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/df07fdae1ab273a_ek.pdf?tipi=14&sube=, Erişim Tarihi: 09.12.2011

Geray, U., 2007a. Ormanlar ve Su Politikası. <http://www.cekulvakfi.org.tr/icerik/haftaninYazisi.asp?ID=31>, Erişim Tarihi: 20.09.2010

Geray, U., 2007b. Temiz Tatlı Su Nereden Geliyor? <http://www.forestoeconomics.org/su.pdf>, Erişim Tarihi: 11.11.2011

Gökbulak, F., 2002. A General View of Range Management Problems in Turkey. Multi-Function Grasslands. In: Proceedings of the 19th General Meeting of the European Grassland Federation, France

Gökkuş, A., Koç, A., 2001. Mera ve Çayır Yönetimi. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ders Yayınları No: 228, Erzurum

Göl, C., 2008. Kentsel Su İhtiyacının Karşılansında Sürdürülebilir Havza Yönetimi, TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi, 175-185s., Ankara

Görcelioğlu, E., 1992. Havzalarda Orman ve Otlak Amenajmanın Su Verimine ve Kalitesine Etkileri. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri B, Cilt 42, Sayı 1-2, 30 s., İstanbul

Kantarcı, M.D., 2007. Türkiye’de Ormanların ve Ormancılığın Önemi. <http://www.tuba.gov.tr/tr/haberler/tuba-dan-haberler/tuba-gorusleri/282-tuerkiyeyi-coel-olmaktan-aaclandrma-seferberlii-kurtaracaktr.html>, Erişim Tarihi: 17.11.2011

Kavgacı, A., 2002. Su Üretimi Açısından Yüksek Dağ Ormanlarının Önemi ve Bazı Silvikültürel Düşünceler. Türkiye Dağları I. Ulusal Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 25-27 Haziran 2002, Ilgaz/Kastamonu

Özhan, S., Gökbulak, F., 2001. Bitki Örtüsünün Su Üretim Havzalarının Su Verimi Üzerine Etkileri. 1. Türkiye Su Kongresi, 8-10 Ocak 2001, 105-112s, İstanbul

Özhan, S., 2002. Su Toplama Havzalarında Su Üretimi ve Bitki Örtüsü İlişkisi. Su Havzalarında Toprak ve Su Kaynaklarının Korunması, Geliştirilmesi ve Yönetimi Sempozyumu, 18-20 Eylül 2002, Hatay

Özyuvacı, N., Hızal, A., Gökbulak, F., 2001. Su Üretimine Tahsis Edilen Yağış Havzalarında Planlama ve Kullanım İlkeleri. 1. Türkiye Su Kongresi, 8-10 Ocak 2001, 7-15s, İstanbul

Tosun, F., Altın, M., 1986. Çayır-Mera-Yayla Kültürü ve Bunlardan Faydalanma Yöntemleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları No: 9, Samsun

Orman Hukukunda Geven Bitkisi

Alaettin KENDİR
Orman Yük. Müh. - 1964

Karşılaştığım iki olay nedeni ile bu yazıyı hazırlama gereğini duydum:

- 1-Geven bitkisi tahribatına jandarma güvenlik gücü müdahale ediyor, orman yönetimi geven bitkisini orman örtüsü saymadığından mahkeme nezdinde olaya müdahil olmuyor.
- 2- Geven bitkisi geniş alanda (50 hektar) yanıyor, orman yönetimi yanan alanın tapulu mülk olduğu gerekçesi ile yangına müdahale etmiyor.

Baklagiller familyasından “ketre” de denilen geven bitkisini çoğumuz tanırız. 100 cm’ye kadar boy yapan, dikenli yaprakları olan, ağaççıktan küçük, toprağın korunmasında ve orman yetişmesinde lüzumlu organik maddeyi sağlayan, toprağı tutma ve örtme özelliğı nedeniyle toprak muhafaza ve erozyon açısından önemli özelliğı olan çok yıllık otsu bir bitkidir.

Zamk yapımında kullanıldığı gibi çeşitli sağlık sorunlarına da şifa kaynağıdır. Ayrıca hayvan yemi olarak kullanılmakta ve köklerinden de yakacak olarak yararlanılmaktadır.

6831 sayılı Orman Kanunu'na göre orman sayılmayacak yerler:

1/J maddesi: Funda veya makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler; (Aksi yerler orman sayılır)

Orman Kadastro Yönetmeliğinin (Vasıf Tayinine Esas Olacak Tanımlar):

Madde 23 - p) Orman ve Toprak Muhafaza Karakteri; Üzerindeki bitki formasyonu ile taşkınları, şiddetli yağış sonrası oluşan zararlı akışları, toprak erozyonunu, toprağın strüktür ve tektürünün bozulmasını önleyici, su verimini artırıcı etkisi bulunan ve eğimi yüzde on iki den fazla olan yerlerdir.

Bu yasa ve yönetmeliğin tanımladığı bitki tam da geven bitkisi ile örtüşmektedir. Gevenin çok yıllık oluşu, derin kök yapısı oluşu, sık dal ve yaprak organı bulunması, çok meyilli arazide dahi tutunabilmesi, fakir toprakta yetişiyor olması, kuraklığa dayanıklı olması gibi özellikleri ile taşkınları, toprak erozyonunu önleyici, su verimini artırıcı etkisi bulunduğu bir gerçektir.

Bu özelliklerini Yargıtay dikkate almış olacak ki;

Y.3.C.D. ,22.06.1999,99/6208-7784 sayılı kararı: Dava konusu yerden ağaç kesilmediğinin tespit edilmiş olmasına karşılık raporunda sahadan geven bitkisinin sökülerek meşe ağaçlarının aralarının sürüldüğünün bildirilmesine göre sanığın orman örtüsünü kaldırarak işgal ve faydalanma da bulunduğu eyleminin yasanın 93/2. Maddesi kapsamında kaldığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması, kararı ile geven bitkisini orman örtüsü saymış, tahrip edilmesini de orman suçu kabul etmiştir.

6831 sayılı yasa:

Madde: 55-Hususi ormanların idare ve muhafazaları, Devletin kontrol ve murakabesi altında olmak üzere bu kanun hükümlerine göre sahiplerine aittir.

Madde: 56 - Bu kanunun Devlet ormanları hakkındaki 14. (kesme), 15. (izinsiz kesme), 17. (faydalanma), 19. (otlatma) hükümleri hususi ormanlarda da tatbik olunur.

Madde: 76 -b) Ormanlarda izin verilen ve ocak yeri olarak belirlenen yerler dışında ateş yakmak veya izin verilen yerlerde yakılan ateşi söndürmeden mahalli terk etmek

c) Ormanlara sönmemiş sigara veya yangına dolaylı olarak yol açabilecek madde atmak,

Madde: 110 - 76'ncı maddenin (b), (c) bentlerinde belirtilen fiilleri işleyenler hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezasına hükmolunur.

Dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak orman yangınına sebebiyet verenler iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Görüldüğü üzere 76. maddenin b ve c fıkraları ormanlarda ateş yakılmasını yasaklamıştır. Devlet ormanı veya hususi orman ayırımı yapmamıştır. Yasaklama tüm ormanlar için geçerlidir. Bu nedenle tapulu yerlerdeki orman örtüsünün (geven bitkisi) yakılması suç sayılmalıdır. Kaldı ki yasalarımız genel olarak anız yakılmasını idari suç saymış, ormana dört kilometre uzaklıkta yakılmasını ise orman suçu kabul etmiştir.

Bu değerlendirmeler ışığı altında:

1-Tapulu yerde dahi olsa geven bitkisinin yakılması orman yangını suçunu oluşturmaktadır.

2- Geven bitkisi ile kaplı alanlar orman bitki örtüsü ile kaplı sayılmalıdır. Bu nedenle orman sayılan yerlerdendir. Bu gibi yerleri ceza mahkemesi, orman alanı saydığına göre hukuk mahkemelerinin de bu olguyu kabul etmeleri gerekir. Zira ceza mahkemesi kararı, hukuk mahkemesini bağlar.

Ormanları korumakla görevli Orman Genel Müdürlüğü çalışanlarının geven bitkisi ile kaplı alanlara da sahip çıkmaları gerekmektedir.

Doğa ve Kültür

Yüzyıllar Sonra Montaigne

Dr. Cihan ERDÖNMEZ

Fotoğraf: Güngör GENÇ

*E*fsanevi rock müzik grubu Pink Floyd'un yine kendi gibi efsanevi nitelik taşıyan ve Alan Parker tarafından sinemaya da uyarlanan "The Wall" albümünün bir yerlerinde şu sözler geçer:

<i>Goodbye cruel world</i>	<i>(Elveda zalim dünya)</i>
<i>I'm leaving you today</i>	<i>(Terk ediyorum seni bugün)</i>
<i>Goodbye goodbye goodbye</i>	<i>(Elveda elveda elveda)</i>
<i>Goodbye all you people</i>	<i>(Elveda tüm insanlar)</i>
<i>There is nothing you can say</i>	<i>(Bir şey yok söyleyebileceğiniz)</i>
<i>To make me change my mind</i>	<i>(Fikrimi değiştirmem için)</i>
<i>Goodbye</i>	<i>(Elveda)</i>

Pink Floyd'u ve müziğini bilenler hem zalim dünyanın nasıl bir şey olduğuna ve hem de onu terk etme arzusuna aşinadırlar. Sıcak ve soğuk tüm savaşlar, kirlenmiş siyasal güçler, demokratik kandırmacalar, giderek yok olan doğa ve daha neler neler... Hayalimizdeki dünyadan uzaklaştığımızı hissettikçe gerçek dünyadan uzaklaşma isteği daha ağır basmaya, bir kurtuluş gibi görünmeye başlar. Ancak bunu yapmamak için pek çok neden bulur sereriz ortalığa. En başta sevdiklerimiz gelir.

Peki ya en çok sevdiğiniz kişi de sizinle bunu yapmaya hazırsa? Örneğin eşiniz. Hayat arkadaşınız ölümde de yanınızda olmayı tercih eder mi? Stefan Zweig'in karısı Lotte bu tercihi tereddütsüz yapanlardan. Hitler Almanyası'nın yarattığı korku dünyasından kaçmak için okyanus ötesine bile gitmişlerdi oysa. Ne var ki dünyanın geleceğine ilişkin derin umutsuzluk, onların beraberce zalim dünyayı terk etme kararlarını pekiştirdi ve 1942 yılında Rio'da kararlarını uyguladılar.

Zweig yaşama tutunmaya çalışmamış mıydı dersiniz? Mutlaka çalışmış olmalı. Birinci Dünya Savaşı'nda orduda gönüllü olarak görev almış (geri hizmet), zengin bir ailenin çocuğu olmanın tüm avantajlarından yararlanarak dünyayı dolaşmış ve hiçbir ekonomik sıkıntı yaşamadan, harika bir villada kendini yıllarca yalnızca işine verme şansı bulmuş bir kişinin yaşama arzusunu canlandırmaya çalışmadığını düşünmek pek de olanaklı değil. Bu arzunun en büyük kanıtlarından biri, bence, 1941 yılında Montaigne üzerine çalışmaya başlamış olması. Böyle düşünüyorum, çünkü Montaigne okuyan birinin daha öncekinden şu ya da bu biçimde farklılaştığına inanırım. 20. ya da 21. yüzyılda “bak işte, tam da aklımdan geçtiği gibi” dediğiniz şeylerin sizden 400 yıl önce düşünülmüş, harmanlanmış ve dile getirilmiş olması karşısında hem bu büyük insana olan hayranlığınız artar hem de ortak bir insanlık ülküsünün bütünüyle hayal olmadığına olan inancınız. Bu düşüncemi daha açık ifade edebilmek için iki ünlü şahsiyetin Montaigne hakkındaki sözlerine sığınmak daha kolay olacak sanırım. Önce Nietzsche'den başlayalım; şöyle demiş Montaigne için: “Bir zamanlar böyle bir insanın yaşamış olması, bugün şu yeryüzünde yaşamının hazzını gerçekten artırıyor.” Ardından Béragner'e¹ kulak verelim: “Montaigne amma da düşünce çalmış benden.”

Montaigne bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de Denemeler'i ile tanınmıştır. Zaten başka bir şey yazdığı da pek söylenemez. Denemeler'i ilk kez Türkçeye kazandıran Sabahattin Eyüboğlu ilk çevirisinin önsözünde şöyle demektedir: “Onunla okuyucu arasına girecek olan herkes boş sözler söyleme tehlikesine düşer.” Biraz da bu kaygıdan olacak, Montaigne hakkında başkalarının sözlerini aktarmak daha akılcı bir yol olarak görünüyor.

Montaigne ile Zweig'ı buluşturan şey neydi? Bana göre Zweig'ın yaşama tutunma arzusu. Oysa Ahmet Cemal Zweig'ın Montaigne ile ilgili çalışmasını değerlendirirken bakın ne diyor: “Bu deneme ile karşımıza, yüzlerce

yıl önce, Rönesans'ın ve hümanizmin gerçek bir mirasçısı kimliğiyle insana dair her şeyi sorgulamaya insandan yola çıkarak başlayan bir düşünür ile ondan yüzyıllarca sonra insanlığın büyük çöküşünü yine insandan yola çıkarak sorgulamak peşindeki bir başka büyük düşünürün karşılaşmaları çıkmaktadır.”

Montaigne Rönesans hümanizminin yarattığı dünya ülküsünün yavaş yavaş yok olmaya başladığı bir çağda yaşamıştır. Din savaşlarının bütün Avrupa'yı bir uçtan diğer uca kırıp geçirmesine şahit olmuştur o. Katoliklerle Protestanlar acımasızca birbirlerini öldürürken bir yandan, barbarlık ve bağnazlık kol geziyordu Montaigne'in çağında. Gencecik bir çocukken o, Bordeaux'da tuz vergisine karşı çıkan halk ayaklanmasının vahşice bastırılmasına tanık olmuş, insanların sokaklarda parçalanmasına, kazıklara geçirilmesine, ölü bedenlerin leş kargaları tarafından paylaşılmasına şahit olmuştur. Yıkılıp yakılan köyler, baştan sona kılıçtan geçirilen askeri birlikler ve bütün bunlar yaşanırken dış dünyada, kendi kendine sürekli “nasıl özgür kalabilirim?” diye soran bir düşünürdür sözünü ettiğimiz. İki büyük dünya savaşını yaşama talihsizliğine sahip olan Zweig'a kulak verelim: “Montaigne'in özgür ve yanıltılması imkansız düşüncelerinin en yardımcı olabileceği kuşak ise, örneğin bizimkisi gibi, kaderin bir dünya kargaşasının ortasına fırlatıp attığı bir kuşaktır. Ancak savaşların, zorbalığın, tiranca ideolojilerin bireyin hayatını ve yine bu hayat içinde olmak üzere en değerli özü, bireysel özgürlüğü tehdit ettiği bir zaman dilimini kendi sarsılmış ruhunda yaşamak zorunda kalmış olan kişi, sürü kudurmuşluğunun egemenliğindeki böyle zamanlarda insanın iç dünyasının en derin noktasında yatan “ego”suna sadık kalabilmesinin ne büyük bir cesaret, dürüstlük ve kararlılık gerektirdiğini bilebilir. Yalnızca böyle bir insan, dünyada kitlesel bir yıkımın ortasında kendi manevi ve ahlaki bağımsızlığını lekesiz koruyabilmekten daha güç bir şey olmayacağını bilir. İnsan, ancak kendisi akıldan, insanlık onurundan yana kuşkuya düşüp çaresiz kalmışsa eğer, dünya çapında bir kaosun ortasında tek bir kişinin örnek biçimde dimdik ayakta kalabilmesini övgüyle karşılayabilir.”

1- Pierre-Jean de Béragner (1780-1857); Fransız şair.

Büyük dedesinin aldığı şatonun yaşamdan izole kıldığı kulesinde; Goethe'nin tabiri ile "iç kale"sinde, Montaigne kitaplarını yoldaş kılarak özgürlük arayışı yolculuğuna çıkar, ömrünün sonuna kadar bitiremeyeceği. Çünkü, bilmektedir ki, dünyayı daha özgür yapabilecekler yalnızca kendi özgürlüğüne sahip çıkabilenlerdir. Özgürlük yolculuğunun yoldaşının kitaplar olması, onun bilgiye olan açlığının göstergesidir aslında. İç kalesinde, kitaplarının bulunduğu çalışma odasının duvarlarına elli dört özdeyiş yazdırmıştır Montaigne. Hepsı Latince. Yalnızca sonuncusu Fransızcadır: "Que sais-je?", yani "ne biliyorum?". Daha fazla bilmek için hep daha fazla kitap ister. Şöyle der Montaigne kitapları hakkında: "İstediğim zaman onlarla mutluluğu tadabileceğimden, yalnızca varlıkları bile beni hoşnut kılmaya yetiyor. Ne savaş ne de barış zamanlarında yanıma kitap almadan yolculuğa çıktığım olmuştur. Fakat çoğu kez günler, aylar boyunca kapaklarını açmadığım da olur. Kendi kendime şu ya da bu kitabı nasılsa bir gün okurum, derim, yarın ya da istediğin herhangi bir zaman... Kanımca kitaplar, insanın hayat yolculuğunda yanına alabileceği en iyi besinlerdir." Zweig Montaigne'i şöyle tanımlar: "Montaigne üşengeç bir okurdur, okumanın amatörüdür, ama ondan daha iyi, daha akıllı bir okuru ne kendi zamanı ne de ondan sonraki zamanlar görmüştür."

Montaigne için görkemli şatonun kulesi, yani iç kalesi dokunulmazdır. O, zaman zaman dışarı çıkabilir. Ancak dışardan hiçbir şey içeri giremez. Çünkü o kule ya da o kale onun özgürlüğünün, dokunulmazlığının sembolü değil aynı zamanda somut yansımasıdır. 1882 yılında çıkan yangında bütün şato yanar. Bir tek yer hariç; Montaigne'in kalesi.

Montaigne'in temel arayışlarından biri de doğal, saf insandır. El değmemiş, kültür insanı olmayan insanı aramaktadır. Bir gün Rouen'de rastladığı Brezilyalılara² olağanüstü ilgi gösterir. Çünkü onların modern denilen insan gibi özellikleri

bulunmamaktadır. Fiyakalı giysileri, abartılı inançları ve iki yüzlü ahlakları... Montaigne o insana geri dönüşün mümkün olmadığını bilir. Onu en çok yaralayan gerçeklerden biri de budur. Ama o insana yaklaşma isteği ve çabasını asla terk etmez. Ondandır 400 yıl sonra Türk edebiyatının en önde gelen isimlerinden birinin, Yaşar Kemal'in benzer arzuyu dillendirmesi Montaigne'in insanlık üzerindeki etkilerinin küçük işaretlerinden biridir. Kemal romanlarından birinde şu düşüncüyü ortaya koyar: "Çirkin olan insanlığın en üst kabuğudur. Adam olan hem kendi kabuğunu, hem insanlığın kabuğunu durmadan soymaya çalışır."

Montaigne'i anlatmaya çalışmak boşuna bir uğraştır. Asıl olan onu anlamaya çalışmaktır. Bu da sanıldığı kadar kolay değil ne yazık ki. Onun düşünceleri değildir yalnızca alışılmadık olan, yaşamı da tuhaflıklarla doludur. Zengin bir ailenin çocuğu olup paraya hiç itibar etmemesi, Latinceyi ana dili olan Fransızcadan daha iyi bilmesi ve kullanması, çocuklarıyla olan ilişkisinin zayıflığı ve kaç çocuğunun ölmüş olduğunu bilmediğini itiraf etmesi, babasından yalnızca mal mülk değil Bordeaux belediye başkanlığının da miras kalmış olması ve iki dönem belediye başkanlığı yapması, ikinci döneminde şehri esir alan veba salgınından herkesten önce kaçması, yeri geldiğinde krala bile kafa tutması ve daha neler neler. Son bir şey daha; onun statüsünde dünyaya gelen bebekler için şatoya bir sütanne getirilmesi gerekirken, babası Pierre'in onu, daha ana sütünden bile kesilmeden, Montaigne derebeyliği sınırlarındaki bir orman köyünde, en alt tabakadan bir oduncu ailenin yanına vermesi ve birkaç yıl Montaigne'in o koşullarda büyümüş olması. Benzer bir durumu Balzac da yaşamış, ailesi onu dört yaşına kadar bir jandarma ailesinin yanına vermiştir. Balzac bu nedenle annesini daima suçlamıştır. Oysa Montaigne babasına, bu kararı yüzünden hep minnet duyguları beslemiştir. Ona göre, babası kendisinin ayrıcalıklı sınıftan biri gibi hissetmesini istemiyordu. Böylelikle onu bütün ön yargılardan uzaklaştırmış olacaktı. Kim bilir Montaigne'in kaderi, belki de, babasının bu kritik kararıyla, şimdi adını bile bilmediğimiz o orman köyünde çizilmişti!

2- Devir aynı zamanda coğrafi keşifler, sömürgeler ve Avrupa'ya taşınan köleler devridir.

Doğ  ve Kültür

İKİ BE

Bu yazıyı yazdığım tarih 21 Nisan. İki gün sonra Atatürk'ün kurduğu meclisin 92. yılını kutlamış olacağız. Ulusal Egemenlik ve  ocuk Bayramı olarak. Ulusal egemenlik! Çocuklarımızın güvencesi. Ulusun egemenliği ve çocuklarımızın geleceğini koruması için seçip meclise gönderdiğimiz vekiller; kendini aslından daha üstün sanan, talimatla ellerini kaldırıp indiren, yüce meclisin çatısı altında ötekine saldıran, "büyüklerimiz bilir" tümcesini şiar edinen vekiller. Talimatla kaldırdılar ellerini yine ve çıkardılar hızlıca: İki be. Huyum olmadığı halde bu sayfalarda bunlara değinmek, tutamadım kendimi. Protesto etmek için kalkan o elleri, sustum ben ve sözü  stad Yaşar Kemal'e bıraktım. 60'larda yazdığı "Kuşlar da Gitti" romanından bir parça. Olduğu gibi. İmla karakteristiğine bile dokunmadan:

"Şu İstanbul kurulmadan önce de, buraya, Florya düzlüğüne bu küçük kuşlar, nereden gelip nereye gidiyorlarsa bu kurumuş dikenlerin üstüne renk renk yağarlardı, dikenlerin tohumlarını yer güçlenir, kanatlarını açıp sert aralık yellerinin önüne düşüp dünyanın başka yerlerine, başka dikenlerine giderlerdi. Belki yuvaları dikensiz, uçsuz bucaksız, kuş uçmaz kervan geçmez bir ovadaydı. Bu uçsuz bucaksız ovaya, uzun otların arasına kuşlar milyonlarca yuva yapıp yumurtalarını bu yuvalara bırakıp, üstlerine yatarlardı, sıcacık, ana olmanın sonsuz mutluluğunda... Ve erkekler kuluçkadaki dişilerine incecik, k    k diken tohumları taşırlardı. Yumurtadan çıkan milyonlarca k    k, birer böcek kadar k    k yavrular kocaman ağızlarını şamatayla açıp yiyecek beklerlerdi. Ova ağzına kadar   ek açardı. Belki yavrular diken tohumu değil de incecik   ek tohumlarını severlerdi.

İstanbul yeni kurulduğunda burası, ş  ormanın yeri, Yeşilk y n, Şenlik y n, Bakır y n yeri, Floryanın koyağı belki de böyle, sonsuz, uçsuz bucaksız dikenlikti, o uçsuz bucaksız ovada

doğmuş milyonlarca kuş bir ışık, renk yağmuru gibi dikenliğe yağardı. Belki de bir dikenli yamaçta, belki de ormanda doğmuştu bu kuşlar... Belki de...

Romanın, Bizansın, Osmanlıların çocukları türlü tuzaklarla,  kselerle bu kuşları yakalarlardı. Ve o günden bu yana kafeslerde, kilise, cami, havra önünde kuşlar, kocaman kafeslerde çırpınarak kurtarılmayı beklerlerdi. Bu insanlığın, kuşluğun bir geleneği olmuşt .

Günler yıllar geçtikçe dikenlik küçüldü, Şenlik y , Yeşilk y , Ambarlı, Cennet Mahallesi, Telsizler, Menek e, Florya, Basın y  kuruldu. Floryanın o güzelim menek e dolu koyağına çirkinin  irkinini beton apartmanlar yığdılar. İ te kuşlara bu k    k yer kaldı, denizle orman, Menek eyle Basın y  arası... Ve kuşlar her yıl gelip bu k    k dikenliğe sığınıyorlar. Geçen yıl bu dikenliğin sahibi de burasını, parselledi, metrekaresini    yüz, beş yüz liradan okuttu yeni zenginlere... Altına hücum gibi arsaya hücum başladı İstanbulda... Bir karış arsa için İstanbulun bu a  gözlü canavarları birbirlerinin gözlerini oyacak, birbirlerinin ırzlarına geçecek, birbirlerini boğazlayacak, kıştır kıştır kesecekler. Bir avu luk arsa toprağı için. Gelecek yıl i te burada, ş  bakır rengi dikenliğin yerinde için bulanmadan bakamayacağın çirkin beton apartmanlar, villalar yükselecek. Sokaklarında yalnız birbirlerine gösteriş yapmak, para para, yalnız para kazanmak için yaşıyan, insanlıklarını unutmuş yaratıklar caka satacaklar. Otomobiller yüz elli, iki yüz kilometreyle Londra asfaltında insan ezerek buraya girecek... Belki kuşlar çok derin, eski bir içgüdüyle buraya, o zaman kesilmiş olacak olan ş  ulu çınarın üstüne, g ğ ne uğrayacaklar, bir an duraklayıp bir ş yler arayacak, bir ş yleri anımsamaya çalışacak, beton yığını evlerin üstünde küme küme dolaşacak, konacak bir yer bulamayıp bir uzak keder gibi başlarını alıp çekip gidecekler."

Küre Dağları Milli Parkı Türkiye'nin İlk PAN Parkı Oldu!

Yıldıray LİSE

***E**şsiz doğası, hayvan ve bitki çeşitliliği, dünyaca ünlü kanyonları, mağaraları, şelaleleri, mimari ve kültürel özellikleriyle bilinen Küre Dağları Milli Parkı, Avrupa'nın en seçkin korunan alanlarından oluşan PAN Parks ağına 13. üyesi oldu.*

Küre Dağları Milli Parkı doğal yaşlı ormanları, yabanıl alanları, kanyonları, mağaraları, şelaleleri, peyzaj değerleri, yaban hayvanları ve bitkileri ile çevresindeki köylerin geleneksel mimari yapısı ve kültürel özellikleriyle Türkiye'nin en önemli alanlarından biridir.

Türkiye'nin 9 orman sıcak noktasından biri olan ve 2000 yılından beri koruma altında olan Küre Dağları Milli Parkı'nın en önemli özelliği Türkiye'deki nadir el değmemiş orman ekosistemlerinden birini barındırması. Bozayı için Türkiye'deki en önemli alanlardan biri olan Milli Park ve çevresi yaban kedis, vaşak, karaca, ulugayik ve susamuru gibi 48 farklı memeli hayvana ev sahipliği yapıyor. 129 kuş türünün yaşadığı bölgede bugüne kadar 930 bitki türü tespit edildi. Bu bitkilerin 157'si endemiktir ve 60'ının ise nesli tehlike altındadır. Bölgenin önemli ana değerlerinden biri de jeolojik yapısıdır: Dünyaca önemli kanyonları, şelaleleri ve 80'den fazla mağara. Tüm bu özellikleriyle Milli Park tüm dünyadan doğa harikalarının yer aldığı "*Ölmeden Önce Görmeyiz Gereken 1001 Doğa Harikası*" listesinde yer alıyor.

Türkiye'nin ilk PAN Parks adayı olan Küre Dağları Milli Parkı için 2006 yılından beri devam eden PAN Parks adaylık süreci 17-21 Nisan

2012 tarihleri arasında uluslararası bağımsız denetmenler tarafından yapılan çalışmalar ile sona erdi!

Denetmenler alanda bugüne kadar yapılan çalışmalarla sertifika konusunda yol alındığını belirtti. Küre Dağları Milli Parkı'nın yabanılığı, sürdürülebilir turizm potansiyeli ile yöre halkı ve kamu kurumlarının koruma ve sürdürülebilir turizm uygulama süreçlerine etkin katılımlarından oldukça etkilenerek olumlu görüş içeren raporlarını PAN Parks Vakfı Yönetim Kurulu'na sundular. PAN Parks Yönetim Kurulu 23 Nisan 2012 tarihinde yaptığı toplantı ile Küre Dağları Milli Parkı'nın PAN Parks ağına katılımını onayladı. Bu karar ile Küre Dağları Milli Parkı Türkiye'deki ilk, Avrupa'da ise PAN Parks sertifikalı 13. korunan alan oldu.

PAN Parks sertifikası sürecinde Küresel Çevre Fonu (GEF) destekli '*Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi*' uygulamaları büyük rol oynadı. Orman ve Şu İşleri Bakanlığı

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye Ofisi ve WWF-Türkiye işbirliğinde yürütülen proje kapsamında Milli Parkın Uzun Devreli Gelişme Planı, Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajman Planı, Ziyaretçi Yönetim Planı, Sürdürülebilir Turizm Gelişme Stratejisi, Gönüllü Programı ve İletişim Stratejisi hazırlandı.

Bu plan ve stratejilerin ilk uygulamaları olarak Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü kuruldu, ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, manzara seyir noktaları, yürüyüş tur güzergâhları düzenlendi.

Yöre halkı için alternatif gelir kaynağı yaratacak “Örnek Uygulamalar Programı” kapsamında projeler desteklendi. Yerel turizm işletmeleri ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla Küre Dağları Milli Parkı PAN Parks Grubu oluşturuldu.

Tüm bu çalışmaların yapıldığı proje, Rio+20 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı’nda, sürdürülebilir kalkınma ve yeşil ekonomi uygulamalarıyla Türkiye’yi temsil edecek en iyi 25 uygulamadan biri seçilerek Orman ve Su İşleri Bakanlığı’na ödül kazandırdı.

PAN Parks nedir?

PAN Parks (Korunan Alanlar Ağı Parkları), Avrupa’ya özgü, bağımsız bir korunan alan sertifikalandırma sistemi. Bir korunan alanda sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi yoluyla doğanın daha iyi korunmasını sağlamayı amaçlıyor. PAN Parks logosu Avrupa’da milli parklar için hem doğal değerler hem de sürdürülebilir turizm açısından bir seçkinliğin işareti.

PAN Parks ölçütleri

Bir korunan alanın PAN Parks sertifikası alabilmesi için aşağıdaki 5 ölçüte sahip olması gerekiyor:

Ölçüt 1 - Zengin doğal miras: Korunan alan içinde en az 10,000 hektar yabanıl alanın varlığı.

Ölçüt 2 - Doğa yönetimi: Korunan alanın yönetim planının olması.

Ölçüt 3 - Ziyaretçi yönetimi: Korunan alanda bir ziyaretçi yönetim planının olması.

Ölçüt 4 - Sürdürülebilir turizm gelişme stratejisi: PAN Parks bölgesi için sürdürülebilir turizm gelişme stratejisinin olması.

Ölçüt 5 - Yöresel ortaklıklar: Bölgede belirli ölçütler çerçevesinde çalışan yerel işletmeler ve korunan alan yönetimi arasında yerel iş ortaklıklarının kurulması.

PAN Parks sertifikası neler getirecek?

- Küre Dağları Milli Parkı'nın sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin önemi daha iyi algılanacak ve küresel düzeyde korunmasına katkı sağlanacak.
- Korunan alan çevresinde yaşayan yöre halkının sürdürülebilir turizm faaliyetleri ile alternatif gelir kaynağı oluşturmaya uluslararası düzeyde katkı sağlanacak.
- Türkiye'nin doğa koruma alanında uluslararası prestiji artacak.
- Küre Dağları Milli Parkı doğa koruma, alan ve ziyaretçi yönetimi ile korunan alanlarda ve yakın çevresinde uluslararası düzeyde sürdürülebilir turizm gelişimi konularında Türkiye'de diğer korunan alanlara örnek olacak.
- Bölgede kültürel değerlerin ve geleneksel mimarinin korunması önem kazanacak.
- Yöredeki işletmelerin belirli standartlarda ürün geliştirilmesi ve hizmet vermesi sağlanacak.
- Uluslararası tanıtımlar ve önemli turizm destinasyonları içinde yer alması sonucunda yöreye gelen yabancı turist sayısında zaman içinde artış olacak.

Küre Dağları Milli Parkı internet sitesi:
www.kdmp.gov.tr

PAN Parks Vakfı internet sitesi:
www.panparks.org

Bize Özgü Bir Ağaç Andız (*Arceuthos drupacea* Ant.Et.Cotschy)

Hazin Cemal GÜLTEKİN

Andız, Pulyapraklılar familyasına ait bir cinsli iki evcikli yani, erkek ve dişi çiçekler ayrı ayrı ağaçlarda bulunan bir ağaç cinsidir. Bazı botanikçiler tarafından ardıçların bir türü olarak kabul edilseler de, kozalak yapısı, tohumlarının serbest olmaması ve tomurcuklarının pullarla örtülmüş olması ile ardıçlardan ayrılır. Andız *Arceuthos* cinsinin yaşayan tek türüdür. Esas yayılış alanı Güney Anadolu'dur ve bu bölgede 500m ile 1750 metreler arasında doğal olarak yayılır. Yayılış alanında yer yer saf meşcereler oluşturmalarına rağmen, genelde ardıç (*Juniperus* L.) türleri, katran (*Cedrus libani* A. Rich.), akçam (*Pinus nigra* Arnold.), kızılçam (*Pinus brutia* Henry.), Toros göknarı (*Abies cilicica* Carr.), meşe (*Quercus* L.) ve maki türleri ile karışık ormanlar oluşturur.

Türkmen kültüründe andız ağacı önemlidir. Yöre halkı yüzyıllardır, kozalakların etli kısımlarından pekmez imal etmekte ve tohumları çam fıstığı yerine besin olarak tüketilmektedir. Yine, Türkmenler andızlardan elde ettikleri katranları tıbbi amaçlarla kullanmaktadır. Çeyiz sandığının beşiğin andızdan yapılması teke yöresinde bir gelenektir.

Batılılar 1547 yılından bu yana andızların üstün dekoratif özelliğe sahip olduğunu görüp, ülkemiz andız ormanlarını tarayarak kültür formlarını götürmüş, bahçelerini onlarla süslemişlerdir. Ülkemiz park bahçelerinde neredeyse hiç andız ağacı olmadığı gibi, bugüne kadar gerçekleştirilmiş hiçbir plantasyon sahası veya gençleştirme alanı da yoktur. Ana yayılışı ülkemiz olan bu cinsin bir tek fidanına sahip olmak istediğimizde ithal etmek zorunda olmamız ve batıların yüzlerce yıl önceden belirlediği ve götürdüğü

kültür formlarının ülkemizde nerelerde dahi yayıldığını bilmememiz aslında üzüntü duyulması gereken bir durumdur. Yakın zamana kadar andız fidanı üretim tekniği ortaya konmadığından Orman Bakanlığınca da andız ormanları göz ardı edilmiştir. Günümüzde andız ormanlarının envanteri dahi yoktur.

Andız ormanları, hayvanlarla yayılan diğer türlerde olduğu gibi birbirinden çok farklı genetik çeşitlilik gösterir. Bu çeşitlilik, onların çok amaçlı kullanımlarını da sağlar. Bunlardan en önemlisi; farklı form ve görünümdeki andız ağaçlarının kültüre alınarak park ve bahçelerimizi süslemesi, bu değişik formlardan oluşan kent ormanlarının, yeşil kuşak ve yol ağaçlandırmalarının yapılmasıdır. Farklı görünümlere sahip olmaları ve uzun yaşamaları nedeniyle andız ormanları anıtsal nitelikler de taşır. Bu nitelikleri nedeniyle, biyolojik turizm hareketlerinde önemli yere sahiptir. Aynı zamanda andız; uç toprak koşullarına dayanıklılığı ve yaygın kök sistemleriyle erozyon kontrolü çalışmalarında, çok değerli odunları dolayısıyla da odun kökenli sanayide, rüzgar, kar ve ses perdesi tesisinde kullanılabilecek çok yönlü ağaç türüdür.

Andız ağacı ormanlarının daralma süreci devam etmektedir. Daralma sürecinin beş nedeni vardır: 1) Ülkemizde, andızın vejetatif ve generatif fidan üretim tekniği, fidanlık tekniği, ağaçlandırma ve doğal gençleştirme tekniklerinin ortaya konamamasıdır. Bunun sonunda, kullanım amaçlarına yönelik kitlesel fidan üretimi gerçekleşmemiş yeni plantasyonlar oluşturulamamıştır. 2) Andız ormanlarının üzerinde yoğun otlatma baskısı vardır. Otlak alanlarının tarımsal amaçlı kullanımı, keçilerin ana beslenme alanları olan meşe çalılıklarının ve seyrek ağaçlık alanların ağaçlandırılması nedeniyle, keçi ve koyun otlatması andız ormanlarına yönelmiştir. 3) Andız ormanları, yaban hayatına çok iyi barınma ve beslenme ortamı oluştururlar. Bu nedenle, yoğun avlak alanları olarak

kullanılmaktadır. Kontrolsüz avlanma baskısı sonucu, ardıç tohumlarının yayılışını sağlayan yabani hayvan varlığı hızla düşmekte, hatta, aylarda olduğu gibi tamamen yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır. 4) Çok yüksek fiyatlarla satılan andız katranının elde edilmesi amacıyla, ormanların tahribi söz konusudur. Günümüzde 1 kg andız katranının ederi 4 000 dolardır ve bunun temini yasal yollardan mümkün değildir. Geçmişte sadece yöresel olarak tüketilen andız katranı, günümüzde alternatif tıp uygulamalarında yaygın olarak kullanılması

tahribatı daha da artırmaktadır. 5) Eskiden sadece yöre insanınca tüketilen andız pekmezi, turizm hareketlerinin artışı ile birlikte ticari materyal haline dönüşmüştür. Andız pekmezi imal edebilmek amacıyla köylüler kozalakları toplayarak kaynatmaktadır. Kozalaklarla birlikte tohumlarda ormanlar dışına çıkarılmakta doğal ortamdaki tohum miktarı önemli oranda azalmaktadır. Bu durumdan, özellikle yerleşim olanlarına yakın andız ormanları olumsuz yönde etkilenmekte, kendisini yenileyememektedir.

Andızda çiçeklenme yükseklik basamaklarına bağlı olarak Nisan-Mayıs aylarında gerçekleşir. Döllenmiş dişi çiçekler Mayıs ayından itibaren hızlı bir büyüme sürecine girerler ve kozalaklar birinci yılda olgunlaşma boyutuna ulaşırlar. Tohumların olgunlaşması tozlaşma ve döllenmeyi takip eden ikinci yılda gerçekleşir ve 18 aylık bir süreci kapsar. Olgun kozalakları büyüklüklerine bakarak olgunlaşmamış kozalaklardan ayırt etmek mümkün değildir. Olgunlaşmamış kozalaklar yeşil renkte iken, olgun kozalakların üzeri gümüşü mum tabakası ile kaplıdır ve kırmızı-kahverengindedir.

Andız tohumlarını doğal ortamda daha çok, ayılar, keçiler, sincaplar, kargalar ve kemirgenler yayar. Andız tohumlarının yayıcı hayvanları, onların, kozalaklarının etli kısımlarını yiyerek, kozalak etinden kaynaklanan çimlenme engelini gidermektedir. Hatta keçiler kozalakları bütün olarak yutmakta, daha sonra geviş getirme esnasında, etli kısımları tamamen temizleyerek tohumları ağızından dış ortama bırakmaktadır. Sincap ve fareler gibi kemirgenler ise kozalakların etli kısımlarını yemelerinin yanında, embriyoyu da yemek amacı ile tohumları mekanik olarak kırmaktadırlar. Bu kırma esnasında genelde 3 olan bitki taslağından bir veya ikisini yerken diğerini bulamamakta ve çimlenme sürecini kısaltmaktadır.

Andızın kozalak eti, tohumlarının doğal çimlenme sürecini tek başına 1 veya 2 yıl geciktirmekte ve çimlenmenin dördüncü, beşinci yıla sarkmasına neden olmaktadır. Kozalak etinden tamamen temizlenmiş (hayvanlar tarafından) tohumlar; su-gaz alışverişini engelleyen, embriyonun gelişimine mekanik direnç gösteren tohum kabuğundan kaynaklanan çimlenme engeli nedeniyle, genelde üçüncü bazen de dördüncü yılda çimlenirler. Aynı yıl veya ikinci yıldaki çimlenme, kemirgenler tarafından mekanik zedelemeye tabi tutulan tohumlarda gözüktür. Üçüncü, dördüncü yıllardaki çimlenme döneminde, tohumların üzerini kapatan sertleşmiş kozalak pulları iyice gevşer, embriyonun şişmesi ile birlikte kendiliğinden düşer ve bitki taslağı serbest kalarak çimlenir.

Andız tohumları iri ve kanatsız olduğundan ancak ağacın dibine düşmekte ve tohum ancak yerinden alınarak götürüldüğü taktirde yayılışını gerçekleştirebilmektedir. Bu durumda tohumlar ağacın dibine düştükleri yıl çimlenecek

olsalardı yayılışları için çok az zaman kalacak, bu dar zaman aralığında da çok az sayıdaki tohum uzaklara taşınabilecekti. Oysa andız tohumları kozalak etinden temizlenmediği takdirde 4-5 yıl çimlenmeden kalmakta ve yayıcı hayvanlarının kendisini uygun ortamlara taşımalarını beklemektedir. Yine andız, 2-3 yılda bir bol tohum tuttuğundan tohumlar aynı yıl çimlenmeyerek uygun iklim koşullarının oluştuğu periyotlarda toprakta çimlenmeye hazır tohum bulundurmaktadır. Böylece hem yayılışlarını garanti altına almakta hem de çimlenme için uygun iklim koşullarını bekleyerek ortamda tutunmalarını sağlamaktadırlar.

Andız tohumlarında, genelde üç bitki taslağı bulunur ve bu durum soyun devamlılığında ona önemli üstünlük sağlar. Bunlardan birincisi, hayvanlar her seferinde üç adet bitki taslağını bir seferde taşır, ikincisi, kemirgenler tohumları yerken genelde bir bitki taslağını bulamaz ve tohum kendini garantiye alır, üçüncüsü ise tohumlar ormandan uzak bir yere taşındığında ikili veya üçlü çimlenmelerle, erkek ve dişi bireylerin aynı alanda hatta iç içe bulunması sağlanır. Dağınık yayılışlarına karşın, andızlarda tozlaşma sorununun görülmemesinin ana nedenlerinden biriside budur.

Tohumdan fidan üretim; tohumun çatlatılması ya da bitki taslağının açığa çıkarılması yöntemi ile yapılır. Kıрма işlemi, iyice su alarak esneklik kazanmış tohumlarda uygulamakta yarar vardır. Kıрма işlemi kozalak pullarının birleşme noktasından yapılır. Kozalaklar genelde 3 bitki taslağı taşır ve kozalak pullarının iç kesimlerinin odunlaşması sonucu oluşan sert madde ile korunurlar. Bu pullar sanki tohumların üzerine sonradan yapıştırılmış görünümündedir ve ayrılma noktaları gözle rahatlıkla görülebilir. Kıрма esnasında bitki taslağının zarar görmemesi sağlanır. Bu işlem embriyonun su ve gaz alışverişini sağlarken embriyonun gelişimine karşı direnci de azaltır. En uygun ekim zamanı güz dönemidir.

Çelik ve aşı ile üretme tekniği kültür formlarına gereksinim duyulduğunda kullanılan bir yöntemdir. 2-10 yaş arası andız ağaçlarından alınan güz (15 ağustos-eylül) ve kış çelikleri (Şubat) kullanılarak başarılı sonuç elde edilir.

%0.8 IBA toz hormon kullanımında, güz çelikleri %52, kış çelikleri %39 oranı ile köklenme yüzdesi gösterirler. Andızlarda yaşlı bireylerden alınan çeliklerde köklenme oranı düşüktür ve %3-5 arasındadır. Andızların kültür formlarının üretiminde tohumdan gelmiş 2-3 yaşlı altlıkların üzerine yan aşılama tekniği de kullanılabilir.

Yararlanılan Kaynaklar

1. Davis, P. H., 1965, Flora of Turkey and East Aegen Island, Volume:1 Edinburg.
2. Gültekin, H. C., 2007: Türkiye Ardıç (*Juniperus* L.) Türlerinin Ekolojisi ve Silvikültür Teknikleri, Orman Mühendisleri Odası Yayın No: 27, 136 s, Ankara.
3. Gültekin, H. C., 2007: Andız (*Arceuthos drupacea* (Labill) Ant. RT. Cotschy) ve Fidan Üretim Teknikleri, Çevre ve Orman Bakanlığı, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü, Fidanlık ve Tohum İşleri Daire Başkanlığı Yayını, ISBN 978-605-393-004-4, 28 s. Ankara.
4. Gültekin, H., 2011, Orman Ağaçlarının Fidanlık tekniği, Çevre ve Orman Bakanlığı, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü, Fidanlık ve Tohum İşleri Daire Başkanlığı Yayını
5. Gültekin, H. C., Gültekin, U. G., Divrik, A., 2004, Farkında Olmadığımız Estetik Andız Ağacı, TUBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı 441, s 72-73, Ankara
6. Kayacık, H., 1980, Orman Park Ve Ağaçları Özel Sistematigi, İÜ Orman Fakültesi Yayın No: 281, Cilt:1, İstanbul, 383s.

Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu

Lanius collurio L.

Yrd. Doç. Dr. Nuri Kaan ÖZKAZANÇ

SİSTEMATİKTEKİ YERİ

Takım : Passeriformes
(Serçe kuşları, Ötücü kuşlar)

Familiya: Laniidae
(Örümcek kuşları)

Tür : *Lanius collurio* L.
(Kızıl sırtlı örümcekkuşu)

İng : Red-backed shrike

Alm : Neuntöter

Frn : Pie-grièche ecorcher

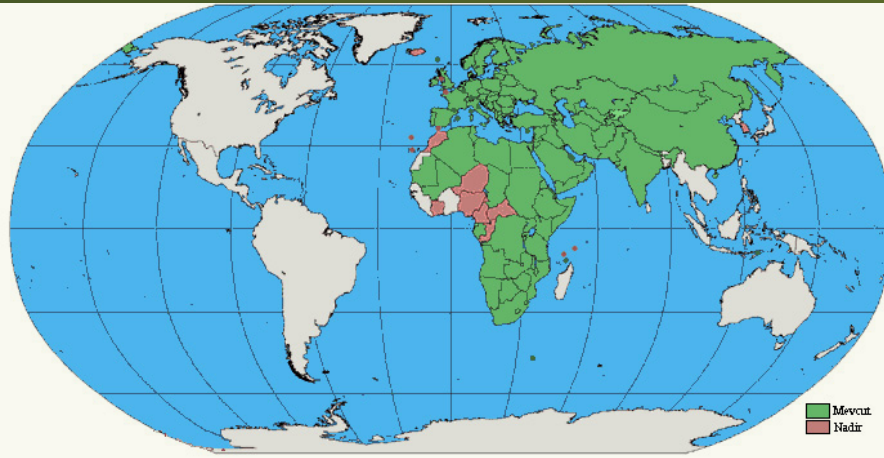
Statüsü

Kızıl sırtlı örümcekkuşu IUCN'in kırmızı listesinde düşük risk seviyesinde (LC) sınıflandırılmış ötücü bir kuş türüdür.

Morfolojisi:

Kızıl sırtlı örümcekkuşu her ne kadar ötücü kuşlarda bir tür olsa da davranış ve beslenmeleri açısından yırtıcı kuşlara benzemektedir. Büyüklü 18 cm, kanat uzunluğu 9–10 cm, kanat açıkları ise 24–27 cm. arasında değişmektedir. Ağırlıkları ise 27–38 gr arasında olan bir kuştur.

Ergin dişi ve erkek görünüş olarak birbirlerinden farklıdır. Oldukça göz alıcı ve fark edilebilir renklerde olan ergin erkeklerde baş, tepe ve ense kısmı grimsi mavi renklerde. Alın kısmında gözleri de içine alacak şekilde uzamış tıpkı bir maske gibi siyah renkte uzunlamasına bir göz bandı bulunur. Gaga dibi ile göz arası ve kulak tüyleri siyah renktedir. Sırt kısmı, omuz tüyleri ve kanat üstü tüyleri türe ismini veren kıvılcımsı pas ya da kırmızımsı renklerde. Karın kısmı çoklukla beyaz renkte olsa da, karsak, göğüs ve vücudun yan kısımları soluk pembe renklerde. Uçma teleklerinin dış kenarları pas kırmızısı renklerde. Kanat uçları ve kuyruk oransal

Yayılışı:

olarak uzundur. Kuyruk sokumu ile kuyruk üstü tüyleri gri renklerde. Kuyruk tüylerinin en ortada bulunanları siyah renktedir. Bu tüylerin hemen yanında bulunan kuyruk tüyleri ise diplerden itibaren beyaz renktedir. Diğer kuyruk tüyleri ise beyaz renkte olup üzerlerinde uç kısma yakın büyük birer siyah leke bulunur. Kuyruktaki bu özellikleri ile kuyrukkakan türlerini andırmaktadırlar. Oldukça kalın ve çengel şeklinde kıvrık olan gaga ve ayaklar siyah renktedir. Erkekler çoklukla dişilerden daha büyüktür.

Ergin dişiler erkekler kadar renklenme göstermezler genel görünüşleri kahverengi tonlardadır. Ergin dişinin tepe kısmı pas kahverengindedir. Yanakta daha koyu kahverengi renkte bir leke bulunmaktadır. Ense kısmında hafif gri bir renklenme görülmektedir. Sırt kısmı erkektekinden farklı olarak kahverengi renktedir. Ayrıca erkekteki göz bandı dişide bulunmaz sadece kahverengi bir iz şeklinde gözlenebilir. Gaga dibi ile göz arası beyaz renktedir. Kulak tüyleri kırmızımsı-kahverengi renktedir. Karın kısmı beyazımsı renklerde gerdan ve karının ortası hariç koyu kahverengi çok ince yarım ay şeklinde enine dalgalı çizgilidir. Kuyruk sokumu gri kahverengi renktedir. Kuyruk tüyleri kahverengi renktedir.

Gençlerim renk ve görünüşleri ergin dişilere benzemektedir. Dişilerden farklı olarak tüm karın bölgesinde koyu renkte enine dalgalı çizgiler bulunmaktadır. Dişi ve erkeklerde vücudun üst kısımları ve kısmen de alt kısımlar bu desenlerden dolayı pullu bir görünüm sağlamaktadır.

Tüm dünyada göçücü bir kuş türüdür. Kışı Afrika'nın tropik ve güney bölgelerinde geçir. Avrupa'nın Britanya'ya kadar olan hem her yerinde, Asya'da Batı Sibirya'ya kadar olan Batı Asya bölgelerinde üremektedirler. Kışlamak için yapılan göç Avrupa üzerinden güney ve tropik Afrika'ya az miktarda da Kuzey Batı Hindistan'a yapılmaktadır. Bazı bireylerin kışlamak için Sudan, Mısır ve Etiyopya gibi daha kuzeydeki Afrika ülkelerini tercih ettiği görülmektedir. Ayrıca Kuzey Afrika'da Namibya'nın batı sahilleri dışında oldukça yaygın olarak bulunur. Türün en büyük kışlama popülasyonları Zambiya ve Malavi'de kayıt edilmiştir.

İspanya, Portekiz ve İskandinavya'nın kuzey kısımları hariç bütün Avrupa'da, doğuda Türkistan üzerinden Tıyanşan, Altay, Moğolistan, kuzeyde Kossogol ve Transbaykal'ın güneyine, güneyde Tsaidam ve Ordosa'ya kadar bölgede yayılmış olan 9 ırkı bulunmaktadır.

Türkiye'nin her yerindeki uygun yaşam alanlarında yaz göçmeni olarak sıklıkla rastlanan bir türdür.

Yaşam Alanları:

Küçük bitkiler ve dikenlerin bulunduğu açık yerlerde, orman kenarlarında bulunur, nadiren şehir içlerinde caddelerde, bahçelerde ve parklarda da görülebilmektedir. Yüksek çayırlık alanlar, fundalıklar ve çalılık alanlarda sık sık gözlenebilmektedir. Dağlık alanların içinde bulunan boş alanlarda, çalılıklarda ve fundalıklarda da bulunurlar, ancak çoklukla alçak rakımlı bölgeleri tercih etmektedirler.

Bu türün bir özelliği de cinsiyetler arasındaki yaşam alanı tercihlerinin birbirinden farklı olmasıdır. Erkekler daha ziyade az ve nispeten daha küçük ağaçların olduğu kapalı habitatları tercih ederlerken, dişiler ise sık ormanlık alanları tercih etmektedir. Ancak yaşam alanlarında çoklukla dağınık çalılık alanlar ile ağaçların bulunduğu çayırılık alanları severler.

Besinleri

Genel olarak böceklerle beslenmektedirler. Bunun dışında yakalayabildikleri bütün omurgalılar ile eklemli bacaklılarda besinleri arasında yer almaktadır. Yaşam alanlarında böcek bulamadıkları ya da böcek avlamaya müsait olmadıkları zamanlarda birçok küçük ötücü kuş türü ve bunların yavrularını rahatlıkla avlayabilirler. Çoklukla avladıkları avlarını bulundukları ortamdaki çalılıarın ya da bitkilerin dikenli dallarına saplayarak bu besinleri daha sonra tüketebilirler. Bu tip yerlere bu kuşun kilerleri denilmektedir.

Sıklıkla eşekarıları, kınkanatlı böcekler, kelebekler, çekirgeler tercih ettiği avlar arasındadır. Bunun yanında küçük kuşlar, kertenkeleler, kurbağalar ve kısmen küçük memeli hayvanlar bu türün besinleri arasındaki yerini almaktadır. Omurgalıları avlaması çoklukla böceklerin azalmaya başladı soğuk ve yağışlı dönemlere denk gelmektedir. Besin sıklığı çektiği dönemlerde çok nadirde olsa meyve danelerini özellikle çilekleri yedikleri gözlenmektedir.

Biyolojisi

Yuvalarını genellikle sap, dal, kök ve yosun gibi maddelerden yaparlar ve bu yuvaların içlerini tüy, kıl gibi yumuşak materyaller ile kaplarlar. Yuvalarını küçük, sık dallı ağaçlıklarda, sık çalılıkların içine gizli yerlere yaparlar. Bu yuvalar çoklukla derin bir fincan ya da kase şeklinde yapılmaktadır. Her iki eşeyde yuva yapımına katılırlar ve 5-6 gün içinde yuvayı yaparlar.

Çiftleşen dişiler 22x16 mm boyutlarında yeşil zemin üzerine kırmızımsı dar lekeleri olan 4-7 adet yumurtayı Mayıs sonu ile Haziran sonu arasında yuvalarına bırakırlar. Bu süre kimi zaman Temmuz ayına kadar uzayabilir. Yuvaya bırakılan yumurtalar 11-14 günlük bir kuluçka döneminden sonra çatlarlar. Yumurtadan yeni çıkan yavrular 12-14 günlük bir palazlanma döneminden sonra genç bireyler olarak yuvadan uçarlar. Ancak bu yavrular yaklaşık 1 ay kadar yuva yakınlarında ve ebeveynlerinin gözetimi altında bulunurlar. Yavruların bakımında iki eşeyde aktif olarak görev alır. Doğada 7,5 yıl yaşadıkları saptanmıştır.

Üreme mevsimi sonunda Ağustos ve Eylül ayından itibaren kışlama bölgelerine doğru göçler başlamaktadır. Kışlama göçlerinde ilk olarak erkekler üreme bölgelerinden ayrılırlar, daha sonra dişiler ve gençler göçe başlarlar. Ancak bireylerin kışlama bölgelerine varışları eş zamanlı olarak Ekim ayına rastlamaktadır. Kışlama mevsiminin bitmesi ile Nisan ayının ilk yarısından itibaren kışlama bölgelerinden üreme bölgelerine doğru göçler başlar. Üreme göçlerinde yaklaşık 10 günlük bir sürede kışlama alanları tamamen boşaltılır. Göçler geceleri ve tek tek yapılır.

Günlük yaşantılarında çoklukla bir çalı, dikenli bir dal, bahçe çitleri, parmaklık telleri ya da elektrik ve telefon telleri üzerinde dikkati çekmeyecek şekilde tünelerler. Buralarda zaman zaman avlarına yaptıkları dalışlar ile ya da kısa ve tok bir sesle "gey" diyerek ötüşleri ile fark edilirler. Beslenme ya da avlanma sırasında etrafı iyi görebildiği bir noktada tüneler ve avlarını gördüğünde ani dalışlar yaparak avları ya toprak üzerinde ya da hava uçarken yakalar. Yakaladıkları omurgalıların kafalarının arka kısmını keskin gagaları ile parçalayarak öldürürler. Omurgasız avlarının kanat ve bacakları ise ya avı yere vurarak

ya da gaga yardımı ile parçalanır. Bu türün en tipik davranışlarında birisi yakaladıkları avları çalılar, dallar ya da dikenlere saptırmasıdır. Bu şekilde adeta bir kiler gibi saptırılarak depolanan besinler özellikle kötü hava koşullarında besine ihtiyaç duyulduğunda kullanılmaktadır. Bu davranışı dolayısı ile kızıl sırtlı örümcekkuşuna bazı yerlerde kasap kuşu da denilmektedir.

Farklı bölgelerde farklı isimlerle anılan kızıl sırtlı örümcekkuşunun bilinen bazı yerel adları şunlardır:

Çekirge kuşu

Yırtıcı boğan

Kocakafa

Kahverengi kocakafa

Kızıl sırtlı ümmüksikan

Boz karakaş

İrkları

Dünya dağılışı yapan 9 farklı ırkından 2 tanesi Türkiye’de bulunmaktadır.

Lanius collurio collurio L.

Lanius collurio kobylini Buturlin

Yazıda kullanılan tüm fotoğraflar Dr. N. Kaan ÖZKAZANÇ tarafından çekilmiştir

Kaynaklar:

Benson, V. S. (1971) The Observer’s Book of Birds. Frederick Warne&Co.Ltd. London, England ISBN: 0 7232 0043 2

Ergene, S. (1945) Türkiye Kuşları. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Monografileri, Say:4, Kenan Matbaası, XX + 361s. + 104 Tablo İstanbul.

Hayman H., Hume R. (2005) Kuş Gözlemcisinin Cep Kitabı. Avrupa’nın Kuşları. Kuş Araştırmaları Deneği Yayınları. ISBN: 975-00270-0-0 Semih Ofset, Ankara (Çeviri:Beyser Semizoğlu)

Harrison, C., Greensmith, A. (1993) Birds of the World. ISBN 1-56458-296-5

Hokey PAR, Dean WRJ, Ryan PG (2005) Roberts-Birds of southern Africa, VIIth ed. The Trustees of the Jhon Volker Bird Book Fund, Cape Town

Kızıroğlu, İ. (1989) Türkiye Kuşları (Kırmızı Listede Olanlar ve Bulundukları Bölgeler) Orman Genel

Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığı, Yayın ve Tanıtım Şube Müdürlüğü 314 s. Ankara

Peterson, R., Mountfort. G., Hollom P.A.D. (1972) A Field Guide to the Birds of Britain and Europe. Printed in Great Britain Collins Clear-Type Press London and Glasgow. ISBN 0 00 212020 8

Turan, N. (1990) Türkiye’nin Av ve Yaban Hayvanları. Kuşlar 2. Kitap. Orman Genel Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığı, Yayın ve Tanıtım Şube Müdürlüğü 274 s. Ankara.

TRAKUŞ: <http://www.trakus.org>

The IUCN Red List : <http://www.iucnredlist.org/>

ARKIVE: <http://www.arkive.org>

<http://www.birdguides.com/species/species.asp?sp=122063>

http://www.biodiversiyexplorer.org/bird/laniidae/lanius_collurio.htm

EMEKLİ ORMANCILAR DERNEĞİ ÜYELERİNE

07.03.2012 tarihinde yapılan Derneğimiz 17. Olağan Genel Kurul toplantısı sonucunda, yönetime seçilen üyelerin isimleri aşağıda gösterilmiştir.

YÖNETİM KURULU (ASİL)

Mustafa **TAPAN** (Başkan)
İhsan **KAYA** (Bşk. Vekili)
Sabahattin GECEGÖRÜR (Muhasep üye)
O. Yılmaz **ÜLGENTÜRK** (Sekreter üye)
Mehmet **DURAN** (Üye)
Hüsamettin ATA (Üye)
İzzet OKYAY (Üye)

DENETİM KURULU (Asil)

H.Kemal HAMİDİ (Başkan)
Hakkı **AYDEMİR** (Üye)
Sait KURTULUŞ (Üye)

- 1- Gerekli yasal işlemler yürütülmektedir.
- 2- Genel Kurulda alınan karar sonucu ölüm yardım fonu feshedilmiştir. Fonda bulunan para üyelerin iştirak yıllarına göre dağıtılacaktır. Bu konuda hazırlıklar sürdürülmektedir.
- Fon dağıtımını internet aracılığı ile üyelerin banka hesaplarına yatırılması düşünülmektedir. Bu nedenle üyelerimizin banka hesaplarıyla ilgili İBAN numaralarını bir dilekçe ile derneğimize bildirmeleri gerekmektedir.
- 3- 2012 yılına ait dernek aidatları 5.00 TL olarak toplanmaya başlanmıştır. Üyelerimize duyurulur.

Saygılarımızla. 12.03.2012

EMODER Başkanı

Mustafa TAPAN

DÜZELTME

2012 Ocak-Şubat sayımızda Dr. M. Ali BAŞARAN'ın fotoğrafları kullanılmış ancak fotoğrafların sehven Hasan UYSAL'a ait olduğu belirtilmiştir. **Düzeltilir, Sn Başaran'dan özür dileriz.**

Türkiye Ormancılar Derneği 54. Dönem Bilimsel, Araştırma Geliştirme Kolu ve Basın, Yayın ve İletişim Kolu üyeleri TOD Yönetim Kurulu tarafından aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

BASIN, YAYIN, İLETİŞİM KOLU ÜYE LİSTESİ

Doç.Dr. Sezgin **ÖZDEN**
Editör-Basın, Yayın ve İletişim Kolu Başkanı
Prof.Dr. İsmet **DAŞDEMİR**
Doç.Dr. Oktay **YILDIZ**
Yrd.Doç.Dr. Cihan **ERDÖNMEZ**
Yrd.Doç.Dr. Nimet **VELİOĞLU**
Dr. Metin **KARADAĞ**
Dr. Ufuk **COŞGUN**
Hüseyin **AYTAÇ**
Erdal **ÖZÜDOĞRU**
İlhan **TAŞ**
Hülya **KILIÇ**
Yasemen **BİLGİLİ**

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME KOLU

Prof.Dr. Tahsin **AKALP**
Prof.Dr. Hüseyin **KOÇ**
Prof.Dr. Kenan **OK**
Prof.Dr. H.Alper **ÇOLAK**
Prof.Dr. Ünal **AKKEMİK**
Prof.Dr. Cantürk **GÜMÜŞ**
Prof.Dr. Tuncay **NEYİŞÇİ**
Prof.Dr. Sedat **AYANOĞLU**

DUYURU

Emekli Ormancılar Derneği'nden;

2011 yılı dahil Ölüm Yardım Fonuna aidatlarını kesintisiz yatıran üyelerin, Yapılacak Fon iadesi için, s.gecegorur@hotmail.com veya 0312 433 34 36 numaralı telefon ile irtibat kurmaları duyurulur.

YİTİRDİKLERİMİZ

YEGANE MIHÇIOĞLU

Derneğimiz eski Başkanlarından Kazım MIHÇIOĞLU'nun eşi olan Yegane MIHÇIOĞLU, 19.04.2012 günü vefat etmiş ve 20.04.2012 günü Cebeci Asri Mezarlığında defnedilmiştir.

Hayırsever kişiliği ile tanınan Yegane Hanım, "Ormancı Personelinin Çocuklarını Okutma Vakfı"na birçok yardımda bulunmuştur. Seyranbağlarında bina alımında nakit yardımında bulunduğu gibi, ölünceye kadar oturduğu evi de Vakfa bağışlamıştır.

Derneğimiz ve Vakfımız bu hayırsever kişiyi unutmayacaktır. Yakınları ve sevenlerine başsağlığı dileriz.

*ALPARSLAN ALTUĞ
SUNGURLU – 1935
ORMAN TEKNİKER OKULU – 1957
16.05.2012 – ANKARA*

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize Tanrı'dan rahmet yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği
Tuna Caddesi No:5/8 Kızılay-ANKARA
Tel: 0312.433 84 13 Faks: 433 26 64

www.ormancilarderneği.org

Derneğimizin 2 ayda bir çıkan yayını
ORMAN ve AV Dergisi'ne
gönüllü abone olabilirsiniz.

Üye ödentilerinin ve dergi gönderim ücretinin yatırılacağı;

BANKA HESAP NUMARASI:
AKBANK KÜÇÜKESAT ŞUBESİ
HESAP NO: 66319
ŞUBE KODU: 101
IBAN: TR36 0004 6001 0188 8000 066319

veya

POSTA ÇEKİ HESABI: 279 358

2012 üye ödentisi: 30 TL.

Dergi gönderim ücreti (1 yıllık) : 30 TL.